

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefranțate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emerio Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
peli Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERTIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifară
și învoială. — **RECLAMR** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 10.)

„GAZETA“ iese în d. Car' și
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 51.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri 5 (18) Martie.

1904.

Moment istoric....

(S) Mare bucurie în dietă, mare bucurie în sinul șovinistilor din țară, mare bucurie în tot Israelul!

Kossuth gratulază lui Stefan Tisza, Stef. Tisza face vizită lui Kossuth, care e bolnav. Unul atribue celuilalt meritul celui mai mare patriotism, fără să voiescă cutare, din prea mare modestie, a-l primi. Dieta și totă lumea maghiară cântă osana curuțului Coloman Thaly și stau gata cu toții a-i ridica monument, fiind încă în viață, pentru-că, veđi Dómne, ei a mântuit patria, parlamentarismul maghiar, prin propunerea sa de împăciuire între Tisza și obstructioniști.

Tóte foile maghiare și jidovesci iubileză și scriu cu însuflețire despre momentul istoric, despre scena măreță și pētrunđetőre, în dieta ungurēscă. Studenții maghiari de la universitatea din Viena gratulază dietei, vērșând lacrimi patriotice de bucurie. În cancelaria cabinetului împērătesc, se dice, șeful nu voiesce a crede întimplarea cea mare și esclamă una după alta: „nu se póte!“ „nu se póte!“

Ce s'a întimplat óre, de este atât de mare fericirea în tóte părțile printre patrioți!?

Nimic alta, decât că guvernului i-a succes a convinge, pe după culise, pe obstructioniști, că acum odată Nemții din Viena nu se vor spăria mai departe de obstrucție, nu se mai póte stórce nimic de la ei, din contră e témă să nu se pērdă și ce s'a stors, de nu va inceta obstrucția; și că va fi bine a nu devalva apucătura obstrucției pentru toți vecii, ci a-o pune la o parte pe timp mai acomodat, păstrându-i cu scumpătate puterea ei de a spăria..

Oestructia s'a lăsat a fi capacitată, cumintită, a desarmat după o zădărnice de un an a orî-cărei lucrări serióse în parlament, a incetat de a mai obstrua, a conces pré-gratios, ca să se desbată și voteze recrutarea și Stefan Tisza și-a retras propunerea de a se înăspri regulamentul camerei.

Nimic altce-va nu s'a întēplat. Asta trebuia să se întēple de mult. Pentru-ce dēră atāta bucurie, că s'a întēplat acum? Acēsta o sciu patrioții. Noi însă nu aflăm nici causă, nici măcar privilegiu pentru jubilarie și nici umbră de „moment istoric“ în împăcarea vremelnică a obstrucției cu Stefan Tisza.

Dieta are să lucreze. De un an și mai bine perde timpul și mănâncă banii țerei inzadar. Acum începe a lucra éră, precum îi este datorința. Ce moment istoric este în acēsta?

Moment istoric, adevērat istoric ar fi, când în dietă s'ar ridica unul dintre cei mai mari șovinisti de până acuma, și ar dice: „Onorată cameră! M'am convins, că de decî de ani nu mergem bine cu politica internă, scur-tând pe concetățenii noștri ne-maghiari din drepturile lor firesci, ba împiedecându-i a se folosi de

limba lor în administrație și înaintea legii și a-și desvolta naționalitatea și cultura lor națională.

„Pe calea pe care umblă ađi patrioții șovinisti de tot soiul însă, vom ajunge unde a fost ajuns Kossuth, care cătră capētul revoluției din 1848/9 promitea concetățenilor ne-maghiari tóte și îi imbia cu tóte, chiar și cu ceriul și stelele lui, dēr era prea târđiu, căci nimeni nu-i mai credea.

„...Propun, ca să dăm concetățenilor noștri tot ce pretindem și luăm pentru noi înșine, și în viitor să ni i câștigăm cu adevērată egalitate, dreptate și iubire frățescă...“

Când dieta, ai cărei membri se întrec ađi în șovinism și intoleranță și priu acēsta causează nespusă și ireparabilă daună statului, s'ar ridica ca un om, ar aplauda și primi unanim acēstă propunere și ar jura cu însuflețire, că de-acum înainte adevērată frățietate, dreptate și egalitate are să domnēscă în Ungaria între toți fii săi, fie ei de orî-ce naționalitate, atunci đicem și noi, s'ar produce un „moment istoric“, din care ca dintr'un isvor binefăcētor s'ar vērșa binecuvēntare, prosperare și putere nespusă asupra țerei întregi.

Din nisce scene de comedie, cum e împăcarea lui Stefan Tisza cu obstrucția, nu se alege nimeni cu nimica. A serie despre ele ca despre momente istorice, este séu naivitate, séu sinamăgire.

Brașov, 4 (17) Martie.

Dieta ungară, după „pacea“ ce s'a încheiat între partide, „pace“ despre care vorbim mai sus, a desbătut și primit contingentul recruților pe 1903. Proiectul a trecut și priu camera magnaților și a primit și sancțiunea, adecă aprobarea din partea Majestății Sale. A devenit lege.

După votarea acestui proiect, a urmat desbaterea asupra *indemnitații bud-gelare*.

În ședința de erî, Miercuri, ministrul de finanțe Lukács a declarat, că *acelora dintre cetățeni, cari sunt în restanță cu plata dărilor, li-se va da o amănare*, adecă nu vor fi constrinși să plătescă imediat tóte restanțele, după-ce va fi votat proiectul de indemnitate; *ér după dările neplătite din Maiu 1903 încóce nu se vor lua dobēnđi de întârđiere*.

Deputatul Okolicsanyi a cerut, ca amănarea să se dea fără de a-se mai face rugări în scris.

Reserviștii de întregire, cari au fost chemați în serviciu la armată, din causă, că nu erau votați recruții pe 1903, ar trebui să fie concediați acum, după-ce s'a votat legea recruților. Foile unguresci din Budapesta spun, că ministrul de hon-veđi Nyiri a plecat ađi la Viena, ca să se înțelēgă cu ministrul comun de rēsboiți asupra concedierii bietilor rezerviști.

Esploatarea pădurilor și punerea lor în valóre.

III.

Cumintiti prin esperiențele făcute, reprezentanții comunei Șinca-veche anual pun în vēndare un complex mai mare de pădure, vr'o 350 jugăre, din care $\frac{1}{3}$ brădet pur și $\frac{2}{3}$ fag și brad cu moljd — pe care a luat'o în antreprisă firma Baiersdorf și Biach din Sebeșul-săsesc. E adevērat, că ei au dat'o cam ieftin, dēr totuși comuna va incassa câte 3000 fl. pe fie-care din 5 ani, termi-nul de exploatare. Însē firma exploata-tóre a făcut pe *val'ea Strimbei* drum de trāsură și poduri masive, acolo unde nu puteau umbla cu piciorul nici ómenii, nici vitele; a mai construit un scoc pentru adusul groșilor din munte cu apa de la distanță de 7 klm în 10 minute, care scoc după 5 ani va trece în propri-etatea comunei, și are să servēscă și la exploatarea celeilalte părți de pădure de la Șinca-veche și nouă și de la Ohaba, fie că comunele vor arenda și vinde pădurile lor, bine înțeles cu un preț și folos mai mare, fie că le vor exploata ele în regie, avēnd odată scocul și drumurile făcute, numai că ei să se le întrețină în bună stare. Firma exploataóre a mai făcut chiar în mijlocul pădurei un ferestreu ca abur cu mai multe, gateri, cari să taie lemnele pe loc și să le fasoneze pentru inlesnirea transportului cu lemn fasonat gata, apoi întreține în permanentă 4—600 lucrători, pe cari îi plătesce cu 1 fl. 20 cr.—1 fl. 50 cr. đina de muncă. muncitorii specialiști câștigă însă câte 2—3—5 fl. pe đi.

Pentru lucrările tehnice, ea ne putēndu-se servi de brațele aflate în localitate, a angajat și adus lucrători specialiști streini; pentru facerea scocului Moți din munții apuseni, ér pentru tăierea și debitarea lemnului Ruteni din Maramureș, de la cari pot prinde multe meșesuguri și cei locali. Prin punerea în exploatare și valóre a pădurei, antreprenorii le-au procurat ocupațiune și câștig la toți câți vor să muncēscă, la cei cu car-țele la transportul lemnelor fasonate, la ceilalti cu brațele și în fabrică, fie care după puterea sa și câștigând câte 1 fl. 20 cr.—1 fl. 50 pe đi, în loc de 80 cr. ce câștigau înainte ei cu vitele și cu carul.

Și acēsta iérna și vara la ei acasă, fără să aibă lipsă să mai trecă în țēră, orî chiar să ia drumul Ame-ricii; apoi tot din sat vor trăi și se vor aproviona și cei 4—600 muncitori din pădure și fabrică, cu tóte cele necesare vieței, decî au căutare și desfacere pentru tóte produsele solului în comună, și nu au lipsă să alerge cu ele la oraș, ca să le póte vinde.

În valea liniștită a Strimbei de altă dată, unde iarna numai haitele de lupi își arangiau concertele lor lugubre între cele deluri, acum este deplină viață și siguranță o activitate industrilă în

tensivă. Planul economic al esploa-tării ceva modificat, comuna póte să continue cu lucrarea începută, și să asigure venit și câștig la ómenii pentru 40—50 de ani, și până atunci nu numai să se pună în valóre și exploatare tóte pădurile-bētrâne, dēr să se regenereze și amenageze prin substituirea ștejarului și molidului în locul fagului și numărósele tufi-șuri și mărăcineturi și crânguri fără de nici o valóre.

Ētă decî un isvor de câștig și bogăție pentru popor, aprópe ca și deschiderea unei mine de cărbuni, și mai bogat chiar ca al unei cariere“ fie ea chiar de marmoră! Apoi ea nu vine numai în favorul unei singure co-mune, ci le ajută la douē-trei și mai multe, și la tóte le ofere avantajii diverse și câștig vara și iérna acasă.

Apoi ce bogății imense nu zac nefolosite în munții noștri pretutindea la satele pur romănesci, se póte vedé din lista ce lăsăm să ur-meze. Și la cele mai multe sate nu sunt prea mari greutăți ale tere-nului de invins la o exploatare siste-matică, căci lemnele trebuiesc nu-mai date și scóse în jos, urmând clina delului, orî cursul apelor, și decî nu trebuiesc nici funiculare, nici cai ferate sistem de Cauvilla peste văi adēnci și prăpăstioșe; de cele mai multe orî ele se pot exploate și estrage prin deschiderea unui drum sistematic făcut de un om expert, orî prin facerea unui scoc, orî scări pentru a le aluneca iérna pe gbētă, orî mâna cu apa de vale, orî prin curățirea unui riu, orî curs mai mare de apă de petrii și răgălii, ca ele prin plutare să vină singure în jos până la sat orî la ferestreu.

Moșnenii din jud. Argeș și Vil-cea în România au învățat de la esploataorii streini scoborirea siste-matică a groșilor și buștenilor pe scocuri până jos la Lotru, orî în Olt, apoi legarea lor în plute și trans-portul cu plutele până la Rîmnicu-Vilcea și chiar până la Dunăre la Giurgiu. Óre de ce nu și-ar bate capul și ómenii noștri din fruntea comunelor cu așa ceva?

La noi și pentru noi în special regularea și canalizarea Oltului și a afluenților săi, este o cestiune de mare importanță economică. De-o-dată cu regularea Oltului și facerea lui navigabil, se pot curăți de bolovanii numărósele riuri și cursuri mari de apă, ca pe ele să se póta scobori cel puțin primăvara la topirea zăpedii groși și bușteni din creerii munților până la ferestraie și plute. Că ce averi și bogății nemēsurate zac și se putrețesc fără nici un folos acolo în munți, se póte vedé și deduce din lista pădurilor cătorva sate din 2 comitate limitrofe — escludēnd comunele ce au sub 1000 jug. întindere de pădure comunală.

Păduri comunale:

1) Branul de jos și de sus la oltă 11,341 jugēre, din cari 6849 brădet curat și 4544 fag.

2) Țintarii 6615 jugēre: 1406 jugēre ștejeriș, 5428 faget.

- 3) Zărnescii 20,661 jugere, 19,954 jug comunale, 707 jugere a bisericeii și corp. eclesiastice, 6013 jugere brădet, 14,763 j. fag și alte esențe.
- 4) Șinca-veche 8248 jugere, 1428 jug. ștejar, 6820 fag și alte esențe, 5867 jug. comunale și 1661 jug. ale statului.
- 5) Șinca-nouă 9521 jug. cu deosebire făget: comunale 4656 jugere.
- 6) Bréza 3467 jugere: 2643 jug. brădet pur, 826 fag, comunale 3287 jugere.
- 7) Copăcel 2721 jugere: 1079 jugere reșinoase, 1642 făget și 996 jug. comunale.
- 8) Lisa 7127 jugere: 2646 j. brădet, 4481 făget, 3276 comunale.
- 9) Mărgineni 7937 jugere: 3438 brădet, 4499 făget, 4279 jug. erarului și 2998 jug. comunale.
- 10) Berivoii mari 2959 jugere: 333 brădet, 2626 fag, 2243 comunale.
- 11) Recea 2478 jugere, 728 brădet pur, 1750 făget, 1802 comunale.
- 12) Arpașul de sus 3008 jugere, 1795 brădet, 1213 făget.
- 13) Viștea de sus 2337 jugere, 1091 brădet, 1246 făget.
- 14) Sărata 2071 jugere, 937 brădet, 1054 făget.
- 15) Streja Cârțișoră 2265 jugere, 1000 brădet, 2096 j. făget. (Din comit. Făgăraș.)
- 16) Boița 12,780 jugere, 1864 brădet 10,528 făget, 388 ștejar.
- 17) Reșinari 18,810 jugere; 6918 jug. brădet pur., 10,909 făget.
- 18) Vestem 9381 jugere, 867 jugere brădet pur.
- 19) Gura Riului 5629 j. brădet pur.
- 20) Orlat 3920 jugere brădet.
- 21) Săliște 2967 jugere brădet.
- 22) Tilișca 1256 jugere brădet.
- 23) Sibiel 1409 jugere brădet.

Cercul Sebeșului întreg posedă 9957 jugere ștejar, 18,742 făget și 830 jugere brădet pur.

24) Jina posedă în total 27,085 jug. reșinoase, din care statul a luat 16,295 jug., comuna are 11,142 jugere, în total are 43,000 jugere pădure.

De aici putem conchide și asupra coloranțelor comitate și regiuni pur românești, de ce bogății dispune poporul nostru, cari stau însă neexploatare și necunoscute.

Ion de pe Văcărea.

Alegere dietală parțială

în cercul I electoral al Brașovului.

Se scie, că deputatul dietal Ludovic Korodi, care pentru nisce articole publicate în ziarul săsesc din Brașov fusese judecat înaintea curții cu jurați și condamnat la un an închisore de stat și 2000 corone amendă, a trecut în Germania. Din Berlin el a adresat o scrisore președintelui camerei, în care dice, că deore-ce petițiunea sa de grațiere n'a avut nici un rezultat, el nu se va reintorče în patrie și deci își depune mandatul de deputat.

În urma acésta s'a ordonat, conform decisiunei dietei, o nouă

alegere de deputat dietal în cercul I al orașului Brașov.

Acésta alegere se va săvirși în ziua de 22 Martie st. n. 1904.

Președintele electoral este avocatul Dr. Karl Ernst Schnell. La cele două comisuni vor vota: partea orașului intern aparținătoare I-ului cerc electoral, și suburbiul Brașovul-vechiu; apoi suburbiul Blumena, Stupinele, Noul, Dirstele, Timișul de sus și de jos și Predealul. Locul de alegere va fi: casa reuniunii industriașilor brașoveni (Gewerbeverein) de pe bulevardul Rudolf.

Era vorba întâiu, că vor fi mai mulți candidați ești și maghiari la acest mandat de deputat. Dér Maghiarii au declarat prin organul lor, că ei nu vor candida pe unul de al lor, pentru-că vor să nu se turbure buna lor înțelegere cu Sași, cari acum fac și ei parte din partidul guvernului.

Dumineca trecută Sașii au avut o adunare electorală, spre a lua o hotărere cu privire la alegerea de întregire din cercul I Brașov. Cu ocaziunea acésta câțiva vorbitori s'au plâns în contra procederei deputaților sași, dicând că au făcut foarte rău că au intrat în partidul guvernului. Deputații Hintz, Lurtz și Schmidt s'au apêrat cât au putut. În urmă, ca să fie pace, s'a hotărît ca majoritatea să se pronunțe pentru candidatul, pe care voiesc să-l aibă deputat în locul lui Korodi și cum vor decide, așa să rămână obligator pentru toți.

Cei doi candidați, fabricantul Traugott Copony și judele de tribunal Mihail Arz, și-au ținut vorbirile. După acésta s'a votat, și Copony a căpêtat majoritatea covârșitoare a voturilor. Astfel alegătorii sași au decis să voteze toți pentru Copony la alegerea de la 22 l. c. Se prevede dér ca sigur, că Copony va fi ales cu aclamațiune în acest cerc, după ce Ungurii nu vor pune candidat și probabil că nu vor fi nici alți candidați sași.

Încât pentru alegătorii români din acest cerc electoral, atitudinea lor era, pentru ori-ce cas, dinainte lămurit indicată. Aceleași motive, ce i-a îndemnat la alegerile trecute dietale să nu ia parte la alegere, stau și adî în picioare față cu alegerea întregitoare din cerc. I elect. De aceea, fie numai unul, ori mai mulți candidați, sași ori unguri, de se va face alegerea cu luptă între aceștia, ori în cea mai mare liniște: **Români din acest cerc, credincioși hotărîrilor lor, partidului și programului național, se vor abțînă cu totul de la actul electoral, ce se va petrece Marțea viitoare în Brașov.**

„Sărituri nechibzuite în politică“...

Trebuie să ne pară bine, că „Telegraful Român“ din Sibiu, care nu tocmai de mult făcea mare reclam „activiștilor“ dela așa disul „nou curent“, a revenit, pe baza experiențelor timpului din urmă, la o judecată mai corăspundătoare adevărului și mai potrivită stării reale a lucrărilor.

Êta ce scrie „Tel. Român“ în numărul său ultim sub titlul „Base morale“, — cerând ca și acțiunile noastre politice să fie puse tôte pe base morale:

„...Cu părere de rău trebuie să constatăm, că în timpul din urmă s'au făcut unele sărituri nechibzuite în politica noastră națională. S'au plecat stêguri, pentru-că ér să fie ridicate și fâlfaite mai departe. S'a decretat continuarea unei politice, care de mult dase faliment din partea unor ômeni, cari astăzi sunt activiști neastêmperați, pe când politica lor cea vechiă era tocmai contrară activității, pe care o combăteau cu tótă energia și cu arme nu prea alese. S'au dat lupte activiste, cari s'au terminat cu fiasco și cu observarea celei mai stricte pasivității.

„Ei bine, ce însemneză acésta? Politică corectă românească? Nu; luarea în deșert a adevăratei politice naționale române, care a ajuns pe mâna unor ômeni, conduși pôte de bune intențiuni, dér nu destul de tari pentru a-i pute ține frânele în mâni. Și aici zace răul.

„Nu ori-și-cine e chiămat să conducă politica unui popor întreg, politică și de altcum grea și cu greu de purtat — chiar și din partea capetelor celor mai luminate pe cari le avem, — în urma grelelor împrejurări prin cari trebuie să trecem. Ar fi bine, deci, ca cei mai puțin chiămați să nu se imbulzescă de-asupra, disgustând pe cei tari și buni, cari necesitați se ved să se retragă la o parte, fiind că nu vreu să facă causă comună cu cei ce nu știu ce fac“...

Răsboiul.

Sêptemăna acésta s'a vorbit mult despre lupta pe mare la Port-Arthur, dată în 10 Martie n. între flota englesă și japoneză.

Flota japoneză a atacat și bombardat din nou portul, pricinuid pagube nu numai vaselor de răsboi rusesci, ci și forturilor și orașului.

Despre lupta acésta s'au trimis rapôrte lungi la Petersburg și la Tokio. Rapôrtele nu consună intru tôte, căci pe când Rușii susțin, că ei n'au avut pagube mari pe urma bombardării, pe atunci Japonessii afirmă, că atacul lor a adus mari stricăciuni inimicului, ér din vasele japoneze nu s'au scufundat nici unul. Dintre vasele rusesci aflătoare în port apronici unul n'a scăpat întreg.

Recunosc însă și Japonessii, că Rușii s'au luptat brav.

Pe uscat nu s'au întemplat ciocniri mai însemnate. Din cauza greutateților cu cari se fac transporturile, ciocnirea cea mare și mult așteptată

va întârșia până cătră finele lunei Aprilie.

Rușii lucréză din răsputeri la fortificarea orașelor de pe linia Port-Arthur-Charbin. Tunuri mari au sosit și au fost aședate în baterii. Gerul însă, care domnesce pe stepele Mancūriei, face să întârșieze lucrările. Cea dintăiu ocupațiune a soldaților sositi pe câmpul de răsboi, este construirea de adăposturi, în lipsa de locuințe și de casărni. Rușii au ruinat tôte localitățile de spre cari presupun, că ar fi siliți să le părăsescă. Și se mai dice, că ei au stropit cu păcură marile depozite de carbuni aflate de-alungul liniei, așa că în cas de retragere să le dea foc spre a nu rămâne în mâinile dușmanilor.

Încât pentru Japonessii, ei continuă a debarca trupe pe cóstele Coreei. Înaintarea lor la nord spre fluviul Yalu se face foarte încet, lipsindu-le animale capabile să tirască prin zăpadă și noroie enormele greutateți de material și provisiuni.

Japonessii cred, că Rușii se vor retrage până când vor avé la îndemână 300.000 de ômeni, ca să pôta da cu succes lupta cu Japonessii.

După ultimele sciri venite din Petersburg, comandantul suprem generalul Kuropatkin a dat ordin comandantului din Port-Arthur, să apere până la ultimul om cetatea.

Tot din Petersburg se telegraféză, că Japonessii se pregătesc pentru un atac mare. Probabil că pe apă.

Afacerea alegerii dela Nădlac.

Brașov, 17 Martie n.

De când e lumea cei ce păcătuesc și se știu vinovați, umblă în tot chipul și cu tôte mijlocele s'arunce păcatul și vina lor asupra acelora, în contra cărora au greșit și pe cari i-au nesocotit, i-au vătămătu său i-au nedreptățit.

Dela adversarii noștri de alt neam nu ne putem aștepta la alta, decât ca vina pentru tôte relele și nemulțumirile, de cari suferim, să-o încarce tótă tot numai în spinarea noastră, a celor în contra cărora păcătuesc. La aceea însă, ca frați de ai noștri, cari se laudă a fi de un sânge cu noi, să ne învinuescă, pentru că nu putem aproba, că ei au părăsit stêgul națiunei române, că împinși de poftă necurate s'au rupt de cătră partidul nostru național, călcând peste solidaritatea ce am legat'o toți Români din Carpați până la Tisa în marile noastre conferențe naționale, mărturisim, că nu ne-am așteptat!

Și totuși cei ce au desertat din partidul nostru, cei ce au luat la bătaie de joc interesele solidarității noastre și s'au lăpêdat de programul național, au încă nerușinarea de a ne acusa pe noi de

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Podul verde.

Prin mijlocul satului Banca trece pârâiașul Recea, numit astfel fiind-că, chiar în mijlocul verei, când sunt căldurile cele mai mari, apa-i rece ca ghiata. Acest pârâiaș izvorește dintr'o pădure din apropierea satului, curge o bucată bunicică de câteva sute de pași și ascundându-se sub un dâmboșor, ca într'un mormânt, ér la mai multe sute de pași ese tocmai în marginea satului. Se vede că din cauza acésta, e și apa așa de rece.

Pârâiașul Recea desparte satul în două mahalale. Mahalaua clăcașilor, seu a însurătoarelor, improprietăriți de Domnitorul Alexandru Ioan Cuza la 1864, și mahalaua rezeșilor seu a maziilor.

Locuitorii din mahalaua clăcașilor sunt mai puțin gospodari. Au pământ puțin, case mai prôte, vite puține, mai și reți la trébă, iubitori de beuturi spirituose

și puțin temeii poți pune pe cuvântul lor. Fudulia și sêrăcia îi omôră. Cu densii își face boerul din sat tôte muncile agricole. În mahalaua clăcașilor sunt patru crâșme. Cei din mahalaua razeșilor sunt altfel de ômeni. Au pământ mai bun, case mai mari și mai bune, cu câte două odăi și o tindă, unele acoperite cu tablă și cu cerdac la față și ticsite de lucruri și de țesături de casă, fiind-că cel mai prost gospodar tot are șapte, opt oi. La razeși vei găsi pe Românul harnic și cinstit. La densii vorba e mai mult de cât înserisul. Se împrumută între ei, cu sute de lei, și nici-odată n'ajung la judecată. Chiar decă s'ar găsi vr'unul, care vrea să șovăescă, îl dojenesc ceilalți și îl judecă mai dihai de cât judecătorul de pace. Flăcăii și fetele de razeși se însoră și mărită cu regulă. După-ce s'o făcut mai întâi logodna, se face cununia la primărie și la biserică. Părăsesc casa părintescă cu mare alai, cu nuntă cum se dice. Se face masă mare în sêra de nuntă unde se adună rudele mirelui și ale nunului, cum și prietenii lor; benchetuesc până în

ziua, dând la masă banii, produse și vite. În sêra a doua se face altă masă mare numită „Onorop“, când se adună neamurile și prietenii miresei de petrec și dau dare ca și ceilalți.

Huesce satul nu altă ceva, când e vre-o nuntă razeșescă în sat. Țin mult să aibă lăutari mulți cu instrumente de alămur și cu dobă. La clăcași e puțin huet, fiind mai sêraci și fetele mai mult fug fără voia părinților, de cât se plece cu logodnă și cu nuntă. Cunosc nunta lor după cobzar, care n'are boftă ca la nunta razeșescă.

Pe rezeși rar îi vești în crâșmă; chiar decă au poftă de bêt și se întemplă de n'au vin în pivniță, cumpără cu stiola seu cu ulciorul și duc acasă de bea tótă familia.

Țin la tocmeală lucru mare; is tari de têrg grozav. Trei zile m'am tocmit cu moș Ioniță Popa pentru un cocos, și vroiam să-l iau de sêmînță, și n'a fost chip să mă împac cu el. Mereu îmi dicea:

— Ha, ce crești că de la razeși se cumpără cu una cu două?...

A trebuit să mă rog de Herșcu din sat, care l'a tocmit îndată și c'un preț mai mic de cum îi dam eu. O început Herșcu cum îi trébă jidovescă:

— Lasă moș Ioniță, că și eu îți-o face și îți-o drage; îți-o da marfă din dușghiană mai bună și mai ieftină, — și cu minciuni l'o adiment.

De alt-fel sunt ômeni primitori și sar degrabă în ajutorul celor sêraci și nenorociți. Portul o început a li-se corci din cauza jidovilor din sat, cari le bat tótă ziua capul cu mărfurile lor putreje.

În mijlocul satului peste pârâiașul Recea este un pod mare de lemn, făcut de un gospodar bun din mahalaua razeșilor cu cheituea lui și boit verdé, pentru care i-se dice „Podul verde“.

În tôte Duminecile, sêrbătorile și mai în tôte serile frumoșe, când la lumina lunei vești mai și aul pe jos, vei găsi, stând rezemați de cerdacul podului pe amândoué părțile, o drôie de flăcăi din amândoué mahalalele. Aici vorbesc, se sfătuesc și se înțeleg cum, când și unde tre-

„perfidie“ și de „răutate“ fiind-că nu putem să aprobăm nemerniciile lor, nu putem să tăcem în fața marelui păcat, cel săvârșesc în contra aspirațiilor noastre naționale, la cari se provacă numai spre a ascunde după ele jocul pervers al ambițiilor și aspirațiilor personale.

„Tribuna“ cea „din anul al VIII-lea“ de la Arad și codița ei de la Orăștie „Libertatea“ stau să explodeze de ciudă și de mânie, că „Gazeta“ de la Brașov nu se dă de-a tumba de bucurie, că marii naționaliști Sever Bocu, Vlad, Suci și Russu, au reportat „triumfuri“ ne mai audite și ne mai vădute la ultima alegere dietală de la Nădlac (comit. Ciana-dului).

Nu mai pot de necaz, că „Gazeta“ a constatat în liniște și fără patimă, că la acea alegere Români, câți n'au votat cu candidații străini, au făcut sub conducerea numiților pasivitate, adică s'au reținut toți dela votare.

Mai mult fi turbură însă, că „Gazeta“ nu caută să scuze faptul, din punctul de vedere al agitațiunii electorale odată pornite dela Nădlac nescusabil, că conducătorii acelor alegători români, cari se angajaseră a vota pentru candidatul român, au întârziat cu candidarea acestuia și deci nu li s'a permis a-și da votul pentru el.

Acésta e și rămâne ceva de neiertat dér și de neînțeles.

După lege candidatul de deputat avea să fie candidat de țecce alegători fiind toți de-odată prezenți. Candidarea avea să se predé în scris președintelui electoral. Acésta se putea face chiar cu-o și înainte, dér trebuia să se facă cel mult o jumătate de oră după deschiderea actului alege-rei.

Acésta nu numai că nu s'a întemplat la Nădlac, dér, după cum raportéază „Libertatea“ din Orăștie, s'a petrecut ceva ne mai pomenit. Cel ce avea hârtia de candidare în buzunar — un anume notar Russu din Nădlac — se fi fost aflat, se dice, acasă la el în ziua alege-rei pe la 7 ore, ba chiar și pe la 8 ore dimineața durmind... pe când se deschisese deja actul electoral...

Ce bazaconii sunt astea? Cine să le mai credă, când cel puțin 10 alegători trebuiau să fie la fața locului, măcar cu-o jumătate de oră înaintea deschiderei alege-rei, ca să-și anunțe candidatul?

Dér cei din Nădlac întârziati odată au făcut din nevoe virtute, și au proclamat pasivitatea, ce trebuia să-o păstreze dela început!

Dér tocmai constatarea asta a noastră i-a rănit rău pe activiștii noului curent al destrăbălării naționale și au încă nerușinarea a ne imputa, că i-am fi suspiciionat!

Correspondența noastră din Macău a bănuit în adevăr sinceritatea unui Sever Bocu, despre care s'a afirmat în ea posi-

tiv, că „Bocu în cercul Făgelului a corteșit pentru jidovașul Nemeș Zsiga și i-a și succes a amăgi pe bieții Români ca să dea votul pentru el“...

„Tribuna din an. VIII“ de la Arad a răspuns la acésta. dér de Bocu tace înfundată, sare numai în apărarea lui Vlad despre care s'a dis în aceeași corespondență, că cade și el sub bănuiele umbilând la corteșit cu Bocu prin Nădlac.

Așa stă lucrul onorabililor dela Orăștie. Déca voiți a nu fi bănuiti, nu vă 'nsoțiți cu corteșii candidaților jidovi kossuthiști!

SCIRILE DILEI.

— 4 Martie v.

Recrutările. Votându-se dizele trecute în dieta din Pesta proiectul contingentului de recruți, recrutările (asentările) se vor ține în dizele de la 21 Martie până la 30 Aprilie n. a. c. ér inrolarea noilor recruți se va face în 9 Maiu n. socotindu-li-se anii de serviciu de la 31 Decembrie 1903. Cu ocaziunea votării acestui proiect ministrul apărării țării Nyiri, și-a exprimat speranța că noii recruți nu vor servi 3 ani deplin, ci cu 6 sau 7 luni mai puțin.

În Brașov se vor ține asentările — după cum aflăm — în dizele de 28, 29 și 30 Martie n. În 28 l. c. vin la rând cei născuți în anul 1882, în 29 Martie cei născuți în anii 1881 și 1880, ér în 30 Martie cei cari nu aparțin cercului de recrutare al Brașovului.

Prelegere cu proiecțiuni. Mâne Vineri în 5 (18) l. c. la 5 ore d. a. va ține d-l profesor Aurel Ciortea în cabinetul de fizică al gimnasiului român din loc o prelegere: „Dunărea de jos“, împ. eunată cu proiecțiuni făcute cu Skioptikonul procurat de „Asociațiunea pentru literatura română și cult. pop. român“. La acésta prelegere pe lângă învățători și profesori va pute lua parte și alt public, intrucât permit împrejurările localului. De-altcum prelegerea se va repeta Sâmbăta la 5 ore.

Nouă agentură a „Asociațiunii“. Duminecă se va înființa — precum aflăm — în comuna Hêlchiu de lângă Brașov o nouă agentură a despărțământului Brașov al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Una din bibliotecile despărțământului s'a trimis deja la Hêlchiu și se află în casa părintelui T. Roșca. La acésta serbare culturală, pe care o așteptă poporeni din Hêlchiu cu mare dor, vor lua parte și reprezentanții comitetului despărțământului din Brașov.

Expoziția Societății agrare în România. Societatea agrară a marilor proprietari din România organizéază actualmente o grandioasă expoziție economică, ce se va deschide în luna Maiu, în localul Hugo de la șosea și în împrejurimile a-

cestui local pe o întindere de 15 pogone de teren. Expozițiunea este generală: agricolă, industrială, minieră. Tôte bogățiile, tôte producțiunile și isvórele de câștig din România vor fi reprezentate prin obiectele cele mai alese și unite în grupări complete, cari vor arăta pe o scară esactă întreaga economie națională a României.

„Pedagogia unui episcop.“ Sub titlul acesta un învățător cu numele Máté Iozsef scrie lucruri frumoșe despre episcopul Majlath din Alba-Lulia, căruia în visitațiunile sale canonice, fi place a se cobori în mijlocul copiilor. Așa, spune d-l Máté, episcopul s'a dus la o școlă tocmai când era ora de religie. Catechetul, care nu-și îndeplinia cum trebuie datoria, a început să tremure de frică și i-a pus pe elevii cei buni în băncile dintăi, ér pe cei răi mai înapoi. Dér nu i-a folosit nimic acésta apucătură, căci la întrebările ce le punea din catechism, nu sciau să răspundă nici cei mai buni elevi. Catechetul se lega adecă de carte ca orbul de gard, și cerea de la copii să răspundă și ei, ca în carte. Atunci episcopul a pus el însuși întrebările și băieții toți au sciut răspunde. Apoi a împărțit între dênșii iconițe și bombóne și i-a întrebat despre părinții și frații lor. Episcopul, dice M., se duce fără pompă și strălucire și pe la casele credincioșilor săi, mângâindu-i pe cei ce sufer, se duce la școlă ucenicilor și la societățile calfelor, împărțându-i pe toți în mângâiere și învățături creștinesci...

Serata meseriașilor români din Sibiu. dată la 25 Februarie în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ a reușit — precum ni-se scrie, foarte bine. Din vorbirea de deschidere a presidentului Vic. Tordășianu corespondentul nostru relevă mai ales partea în care, lăudând pe colegii meseriași din Seliște, cari au făcut o călătorie de esperiență la Budapesta, a îndemnat pe membrii reuniunii sibiene să facă tot posibilul ca de Sf. Paști să facă și ei o astfel de călătorie. După vorbirea de deschidere s'a executat programul seratei, ér la fine s'au împărțit 19 bucăți de cărți folositoare la 19 membri.

Deces. În Reșinari a repausat în ziua de 16 Martie n. d-șóra Victoria Goga în etate de 20 ani. O jelesc întristații părinți, Iosif și Aurelia, precum și frații Octavian, Claudia și Eugen Goga.

Mórtea lui Trarieux. Dizele acestea a murit în Paris senatorul Ludovic Trarieux, fost ministru de justiție și întemeiătorul Ligei drepturilor omului și cetățenului („La Ligue des Droits de l'Homme et du citoyen“), în etate de 64 ani. Repausatul a devenit faimos prin apărarea înverșunată a lui Dreyfus. Este interesant, că marele avocat al lui Dreyfus se mută la cele eterne în momentul, când amicii ex-căpitanului evreu și-au pus carul în petrii, să-i revisuiască procesul și să-l spele

de pata trădării. O fóie din Paris esclamă așa: „Încă un dreyfusard, care nu va intra în țera făgăduinței!“ (Encore un dreyfusard, qui n'entrera pas dans la terre promise!)

Un atentat contra unui Român macedonean. Diarul „Românul de la Pind“ scrie în ultimul său număr, că mai mulți indiviți au năvălit dizele trecute asupra comerciantului român George Kiristigiu din Bitolia (Macedonia), chinându-l și ră-nindu-l greu cu cuțite la frunte. Cercetările de până acum au scos la ivélă, că răufăcătorii sunt ómenii plătiți de Grecii din Macedonia, cari prin astfel de mijloce vreau să bage frică în frații noștri îndepărtați din Macedonia. „Românul de la Pind“ dice, că acésta nu le va succede Grecilor și ei se vor căi mai târziu amar de aceste fapte.

Condamnat pentru extorcare. Un voiajior din Berlin a făcut o excursiune vara trecută la „Piatra Craiului“ nu departe de Zărnesci. Păstorul Jinga i-a ieșit înainte și prin amenințări i-a luat punga cu banii, în care voiajiorul avea vr'o 20 coróne. Pentru acésta fapt Jinga a fost condamnat de către tribunalul din Brașov la 1 an temniță. — Asemenea fapte aduc mare rușine asupra ținutului, cunoscut prin frumsețele sale naturale și în care nu s'a prea audít până acuma, că ar fi primejduită siguranța excursioniștilor.

Têrgul cel nou de țeră din Vaida-Recea se va ține și în anul acesta ca totdeuna în viitor în ziua de 21 Martie st. n.

Înaintea curții cu jurași din Sibiu 9 dize a ținut procesul intentat véd. lui Ion Morariu, precum și lui Ion Bobanga pentru omor. Vêduva lui Morariu a mituit pe Bobanga să-i omóră bărbatul, ceea-ce s'a și întemplat. Vêduva a fost condamnată ca autor moral al ucidei intenționate însă nu premeditate la 10 ani arest corecțional, ér Bobanga la 7 ani arest corecțional. La femeie s'a luat în considerare între alte circumstanțe ușurătoare și etatea ei înaintată (70 ani).

O vorbă a lui Kuropatkin. Generalul rus Kuropatkin, care comandă în Extremul-Orient, este — după cum se pare — un trăgaciú eminent. Se dice că generalul rus este mai iscusit chiar de cât Krüger, fostul președinte al Transvaalului, care cu tôte acestea a fost atât în tinerete, cât și în vârsta sa adultă, de o dexteritate proverbială. În timpul din urmă plimbându-se generalul Kuropatkin prin Sebastopol, întră într'un cort. Aci porunci să i-se așede pe o tăbliță un as de treflă; apoi cu un pistol generalul nimeri de 10 ori pe rând centrul flórei. Exercițiul acesta a fost înoit cu o pușcă și cu un as de cupă, care de asemenea a fost străpuns de 10 ori. Rugat fiind de către antreprenorul cortului să lase un semn de visita sa, generalul Kuropatkin lua cele două cărți străpunse, le semnă cu numele său și adaogă: „*Etă cum vom trage asupra Japonésilor.*“

bue să fie hora în sat. Îți face o plăcere să treci pe pod printre ei. Toți să scólă în picioare, își descoper capetele și salută cu respect, mai ales când trece preotul, învățătorul, arendașul său vr'un bătrân din sat. Ér când trec fetele, dá Dómne bine, cei pe capul lor. Fac fel de fel de glume și de păcălituri; se învêrtesc și se rotesc bătăi să-i bată, de par' ca-s nisce curcani. Părinții trag cu urechea și cu óda ochiudin depărtare și le cresce inima cât bostanul, de bucurie, că au flăcăi voinici și isteți.

De se întemplă ca vr'un flăcău să facă vre-o prostie seu vr'o greșală, la podul verde se string toți, îl judecă și, déca îl găsesse vinovat, îl condamnă să nu mai facă parte din ceta lor. În cazul acesta, n'are drept să mai vină la pod și nici la hora. Pentru a fi iertat, trebuie să stăruiască părinții ori urechele și să-l ia în garanție, că are să-și îndrepte purtarea. Tot aici se judecă și condamnă și fetele, cari ar face nazuri și n'ar vroi să jöce în horă cu or-ce flăcău, fără deosebire că-i bogat, sêrac, frumos ori urit. Numai de cât la

hora viitoare o scot afară din horă, cu mare alaiú.

Ce-o pătit Ióna, fata lui Stefanache Lungu, nu cred că va uita până o muri și de la dênșea se vor învăța minte și alte fete.

Intr'o Duminecă era horă mare și frumoșă în fața hanului boeresc. Se adunase multă lume, fiind timpul frumos.

Ión Popicó, flăcăul lui Alecu Popa, om sêrac, jitar (păzitor) la țarină, s'o dus să ia la joc pe Ióna. Dênșea n'o vrut, dicénd că nu-i de nasul ei.

Bietul flăcău înroșindu-se ca para focului de rușine, căci îl veduse atâta lume, o înghițit nodul cât pumnul și n'o dis nici cîrc. Sêra după-ce s'a terminat hora, strîngându-se toți flăcăii la pod, dênșul le-o spus de rușinea ce i-o făcut Ióna.

— Afară din horă s'o dăm Dumineca viitoare! strigara toți într'un glas.

Înzădar se încerca s'o apere Stefan Alexă, ibovnicul ei.

Așa și făcură. Dumineca viitoare făcându-se ér horă, Ióna veni gătită foc și frumoșă cum nu se mai pote. Când să se

prindă în horă, lângă Ștefan Alexă, cel mai în vêrstă dintre flăcăi, Anghelache Nechifor, se repede ca un vultur, o înhață de spate și o îndreptă pe drum l. vale dicéndu-i:

— „Acasă, nu aici! Ce cauți între țărani, déca ești duduca?“

Mai făcură gură părinții ei, mai ales mă-sa tolocănea și-i mergea gura ca o meliță, însă degéba, că nimenea nu-i luară în sémă, căci care mai de care striga:

— Bine i-o făcut!... bine i-o făcut. „Cum își așterne omul, așa dórme“.

Rușine i-o fost și lui Ion nu-i vorbă, dér și Ióni i-o fript pielea ca la tâlhar. O prins atâta ură și atâta ciudă pe dênșea flăcăii, în cât o fost nevoită, biata fată, să se mărite în sat străin.

* * *

Flăcăii se respectă între dênșii după vêrstă. Cel cu mai mulți ani, are drept la vorbă mai întâi. Băieții de la 14—18 ani se numesc băetani.

Aceștia n'au voie să stea pe podul verde, nici să jöce în horă, seu să sugúnescă cu fetele.

Un băetan când o implinit 18 ani e primit la sfat pe podul verde, și atunci ia numele de flăcău. Sêra are drept să umble prin sat și să cânte cât o vrea și cât de tare, numai déca pôte. Trecerea unui băetan în rândul flăcăilor îl costă ceva cheltuiélă. Pentru dênșul însă, înaintarea la acest grad este momentul când se simte mulțumit și fericit, fiind-că de acuma înainte, eșind în lume, își va alege o ibovnică, cu care va sta sêra de vorbă; va saruta-o și va strînge-o în brațe, pentru a potoli focul inimii, care svlonesce cu putere, fiind în toiul tinereței.

Îndată ce un băetan implinesce 18 ani, e adus în rândul flăcăilor de o rudă a sa, déca are printre flăcăi, seu déca n'are, de flăcăul cel mai în vêrstă.

Il primesc cu bucurie, chiue, bat din palme și din picioare de huesce podul.

Noul flăcău, déca e dintre fruntași, plătesce patru lei; ér déca e din cei sêraci, plătesce numai doi. Cu acești bani fac chef și petrec cu toții la crășmă, bénd în sănătatea noului flăcău.

O copilă în fășii — adusă cu șupa. Dilele trecute a fost adusă cu șupa în comuna Wessela din Boemia o fetiță de un an și jumătate. Sărmana fetiță se afla în decursul călătoriei în fășii și avé la sine 11 cr. și 3 documente. Mama copilăi murise scurt timp după ce a născut.

Abundanță de pește. După scirile primite la ministerul de domenii, rezultă că pe pietele Galaților și Brăilei e o mare abundență de pește, ceea-ce face ca prețurile să fie foarte scăzute. Așa crapul se vinde cu 35—50 lei suta kgr., știuca cu 30—35 lei suta kgr., morunul (fără cap) cu 120—140 suta kgr., ierle negre cu 18—22 lei kgr., ierle de crap cu 2.60 kgr. etc. S'au luat măsurii ca detaiștii să înceteze a specula pe consumatori, vândând pește scump și căutând a acredita în public ideea, că scumpirea lui se datorește exportului prea mare de pește ce se face.

Orfeu. O trupă de varietăți a început să deuteze aseră în sala cea mare de la „*Gevebeverein*“. Trupa dispune de puteri bune. Sunt vre-o 5—6 cântărețe, cari au voci distinse, ér comicul trupei a secerat multe aplause cu producțiunile sale hazlii. Omul-cauciuc Lommy a provocat admirația publicului. Era de față un public ales, ofițeri și civili, precum și vr'o patru dame. Serviciul și bufetul restauratorului Schmidt și-au confirmat din nou bunul renume. În fie-care seră program nou. Intrarea 1 corónă.

Alianța

reuniunilor învățatoresci române gr. cat.

Comitetul central al „Reuniunii învățătorilor români Sălăgeni“ a ținut la 26 Faur, o conferență în Șimleul Si'vaniei și a stabilit amésurat dorinței maiorității Reuniunilor doritoare de a se înființa alianța tuturor reuniunilor învățatoresci române gr. cat. din țeră, drept loc al adunării *Clușii*, ca loc mai central, și drept termen *Dumineca-Toméi*, ca timp mai acomodat. Tot-odată și-a ales reprezentanții săi în persoanele d-lor: Gavril Trifu, președinte onorar, Vasiliu Oltean vice-președintele „R. Inv. R. S.“, Ioan Hendea prim-notarul reuniunii, Nicolau Pop cassarul reun. Daniil Graur și Traian Husti membrii în com. central.

Étă pasul cel dintăi făcut, ca să se unescă toate corporațiunile învățatoresci române gr. cat. din țeră, să și alegă pe cei mai desteri învățători, cele mai recunoscutre puteri didactice din sinul lor, să le trimită în tot anul la adunările alianței, ca acolo să se sfătuescă asupra pașilor ce ar fi de făcut și asupra mijlocelor de întrebuintat, ca învățământul nostru poporal să iee un avânt nou imbucurător și amésurat cerințelor

timpului, ér vađa și starea materială atât a învățătorilor, cât și a școlilor noastre, să se îmbunătătescă.

De ar fi nu reuniune învățatorescă, dér vre-un învățător român gr. cat. în țeră, care nu vede nici ađi suprema necesitate de a ne concentra cele mai bune puteri învățatoresci pentru o acțiune salutară, ba putem dice mântuitoare a învățământului nostru poporal și nu află pentru acesta ca mijlocul cel mai acomodat înființarea alianței proiectate, pe acesta îl îndrumăm a privi în jur de sine, ce fac toate celelalte reuniuni învățatoresci confesionale și neconfesionale din țeră, — și se va convinge.

Înlăturî deci cu totă șovăirea, cu îngustimile de inimă, cu micile gelosii, ambițiuni și invidii. E vorbă de un pas mare înainte, spre a se asigura viitorul și prosperarea învățământului nostru poporal confesional.

Cine nu o simțesce acesta și nu grăbesce cu totă căldura inimii sale a contribui la îndeplinirea acestui pas, nu că nu e reuniune învățatorescă română gr. cat., dér n'are schinție de chemare învățatorescă.

La lucru dér cu toții! Reuniunile și corporațiunile învățatoresci, cari nu și-au ales și anunțat reprezentanții — câte doi său și mai mulți — până acum, îi pot alege și anunța la vice-președintele „Reun. Inv. rom. Sălăgeni“ Vasiliu Olteanu în Pereceiu (Perecsen) p. u. Sz. Somlyo până la Dumineca-Toméi.

A.

Prelegeri poporale.

Importanța noastră instituțiune culturală și tot-odată cea mai veche, pe care o avem noi Români din Ardeal și Ungaria, este „Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român“. În decurs de decî de ani această frumoasă societate românească a lucrat pentru ridicarea culturii și bunăstării poporului nostru și a căutat să verse lumina sa binefăcătoare până și în cele mai îndepărtate colțuri ale patriei noastre străbune.

Din numeroasele mijloce întrebuintate de Asociațiune spre a jungerea scopului ei frumos, au fost *bibliotecile poporale ambulante*, înființate de despărțămintele Asociațiunii, ér în timpul mai nou *prelegerile poporale*, cari se țin și se vor ținé în diferitele comune de cătră bărbații noștri cu carte. Pentru-ca poporul nostru să înțelégă mai bine aceste prelegeri, cari sunt menite să înmulțescă cercul lor de cunoscințe, au decis secțiunile literare ale „Asociațiunii“ noastre mai lunile trecute, ca să cumpere trei aparate așa numite „*Skiop-tikon*“, cu ajutorul cărora să illustreze cu

chipuri prelegerile din istorie, geografie și științele naturale, cari se vor ținé înaintea poporului nostru de la sate.

Aparatul „*Skiop-tikon*“ este un fel de mașină mică, cu ajutorul căreia în decursul prelegerii se arată pe unul din părțile din sala unde se ține prelegerea, chipuri mai mari, așa ca toți ascultătorii să vadă aceste chipuri și să înțelégă mai bine prelegerea. În sala său odaia de prelegere trebuie să fie întunec, căci numai așa se pot vedé tablourile.

Inceputul cu prelegerile de soiul acesta s'au făcut Dumineca trecută la orele 6 sera aici în Brașov, și anume în șola poporală gr. or. din Brașovul vechiu. O mulțime mare de popor, bărbați, femei și tineri au luat parte, încât deabia i-a putut cuprinde sala acestei șoli.

Adunarea a fost deschisă de d-l profesor N. Bogdan, secretarul despărțământului Brașov, și după ce a arătat chemarea frumoasă a „Asociațiunii“ înființată anume spre binele și înaintarea poporului român, a rugat pe d-l Ciorțea, profesor la școlele reale române din Brașov, ca să începă prelegerea. În vre-o 20 de chipuri bine reușite a ilustrat d-l Ciorțea cu ajutorul aparatului „*Skiop-tikon*“ scenele mai însemnate din războiul ruso-româno-turc din anul 1877 după cele scrise de d-l Coșbuc în cartea sa frumoasă „*Povestea unei Corone de oțel*“. În vreme ce d-l Ciorțea arăta pe părțile sălii tablourile frumoase din acest război, elevul de cl. IV reală George Armăsar citea textul coréspondent din cartea d-lui Coșbuc. Prelegerea și tablourile erau așa de frumoase și atât de interesante, încât sfîrșindu-se, poporeni nu mai voiau să înceteze cu strigătele de „*Trăiască*“. Așa de mult li-a plăcut și atât de mult au învățat din această prelegere, încât și-au spus dorința, că în fiecare Duminecă decă s'ar puté, ar veni la astfel de prelegeri frumoase cu mic și mare. La sfîrșitul prelegerii a mulțumit părintele Maximilianu în numele poporului din Brașovul-vechiu atât d-lui Ciorțea, cât și d-lui Bogdan pentru cele vedute și audite.

Prelegerea viitoare se va ținé acum Duminecă în *Dêrste* tot de d-l prof. Ciorțea, și așa pe rând vor urma toate satele din cercul Brașovului.

Dorim ca precum în Brașov astfel și în satele celelalte să iee cât de mulți parte la aceste prelegeri și să primescă cu dragoste pe bărbații noștri cu carte ai „Asociațiunii“, cari cu dragă inimă se duc în mijlocul poporului nostru, ca să-l lumineze și să-l ridice din negura nescinței.

br.

Din Alba-Iulia.

(De ale meseriașilor.)

„Reuniunea de cetire și cântări din Alba-Iulia“ și-a ținut adunarea generală la 7 Febr. 1904 în localul casinei proprii. Ca punct de căpetenie era la ordinea ăilei

alegera de vice-președinte, la care toți căutam o persoană capabilă de lucru, care să pótă fi pusă alături de noul protopop gr. or. din loc, nu de mult președintele Reuniunii, d-l Ioan Teculescu, asigurându-se astfel reuniunii conducerea și întărindu-se în inimile tuturor speranța, că cauza meseriașilor din acest centru istoric românesc, de care abia s'a amintit vre-odată ceva în diaristică, să pótă fi urnită din loc.

Făcându-se alegerea prin votare secretă, cu majoritate absolută a fost ales vice-președinte harnicul învățător din loc d-l Ioan Pampu, care prin zel și ținuta sa demnă și resolută, și-a câștigat simpatia tuturor. Alegerea i-s'a făcut cunoscută prin o delegațiune de 8 meseriași alésă de adunarea generală sub conducerea secretarului reuniunii.

Scriu acestea, nu ca să fac elogii nimănui, ci cu dorul ca să servescă de memento și pentru cei cari nu cunosc împrejurările noastre locale, că simpatia membrilor reuniunii cătră d-l Pampu (intemeietorul reuniunii) s'a îndoit prin faptul, că vedându-și opera sa la început amenințată de unele certe interne, în loc de a-și căuta partidă, a preferit a-se retrage de la reuniune.

Și étă, că cel ce iubesc pacea și progresul, pace și merite îndoite seceră.

E vorba de un mare număr de meseriași dintr'un centru istoric românesc, cu un jur curat românesc, care clasă însemnată de omeni în multe privințe trebuie sprijinită și ridicată, căci numai așa vom puté avé o punte puternică între clasa de jos și cea de sus, ambele atât de însemnate aici, — fără însă de a da prea mari semne de viață.

Un membru.

Convocare.

„Reuniunea învățătorilor români Sălăgeni“, amésurat dorinței maiorității reuniunilor aderente pentru înființarea „Alianței reuniunilor învățatoresci gr. cat. rom.“ are onóre a invita pe toate acele reuniuni surori, cari până acum s'au declarat pentru alianță, precum și pe acele reuniuni surori, cari încă doresc înființarea menționatei alianțe — a se presenta prin reprezentanții aleși din sinul lor la adunarea de constituire, ce se va ținé în *Dumineca Tomii în Clușii*, adecă în 17 Aprilie st. n. a. c.

Fiindcă până acum, dintre cele 5 reuniuni aderente, numai „Biroul central al reuniunii inv. din archidieceasa gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș“ și-a anunțat reprezentanții săi în persoanele d-lor: Ioan F. Negruțiu, v.-președinte și prcf. preparandial, Petru Ungurean prim secretar și profesor, și Ioachim Pop învățător — rugăm cu respect și pe celelalte reuniuni a-și anunța pe reprezentanții lor cel mult până în 5 Aprilie st. n. a. c. la v.-președintele reuni-

A doua ăi tot satul, scie că s'o înmulțit numărul flăcăilor încă cu feciorul lui cutare La horă fetele îl primesc cu drag și cu bucurie. Și decă-i frumuseț și de ném, mereu îl fură cu cода ochiului, caută vorbă cu el și aruncându-i din când în când privirea drept în față, îi fac ochi dulci.

Până se deprinde cu jocul și cu fetele, îi vine cam greu. Se face mult haz pe socotéla lui.

Părinții și némurile îl privesc cu drag și, de bucurie, nu mai sciu ce fac.

— Ești de adălmăș nene Ghiorghe, strigă care mai de care, că ți-o eșit Vasile la horă!... Să trăsesc la mulți ani și să dea Dumneđu să-i vedă cu sănătate și cununia.

— Vă forte mulțumesc!.. le răspunde Asemenea și la d-vostră!...

Se cinstesc cu vin și cu rachiu. Alții dintre părinți mai cu dare de mână fac petrecere acasă cu lăutari, chiamând toate némurile, prietenii, căți-va flăcăi și câteva fete.

Intr'una din ăile, așa după Crăciun

în amurgul serei, taman când mă aședam să stau la masă, ved că întră în casă pe usă un om, cu căciula mare cât toate ăilele, vîrîtă până la urechi și cu țurțuri de ghiață la barbă și la mustăți.

— Bună sera cumetre!...

— Bună sera, îi răspunsei. Indată îl cunoscuți că e Dumitrache Felea, un bun gospodar din rezeși, căruia acuma căți-va ani în urmă i-am botezat pe Vasiliică.

— Ce faceți?... ședeți la masă?...

— Da, cumetre, ecă chiar acuma ne puserăm. Ia poftim coala și ședă de ospătéză.

— Ospătați sănătoși și nu vă superați. Mult n'am să șed, întrebați-mă la ce am venit.

— Hei, ia spune la ce ai venit.

— Am venit ca să mergă în astă seră împreună și cu cumetra la noi, că dă, avem o lécă de petrecere. O lécă de bal, cum îi mai dic boerii.

— Da ce petrecere?... Ce berechet v'a lovit?...

— Apoi iacă, feciorul meu Mitică de eri, a trecut în rândul flăcăilor.

— Dă, cumetre, nu sciu ce să fac, să mergem ori să nu mergem, îi cam frig.

— Ba să mergeți, faceți-mi și mie un hatir.

— Hei, hai, iacă-ți fac și hatirul. Ia ia de coala, măcar un pahar de vin.

— Vin oiă lua. — Bucurie și sănătate — la mulți ani!...

— Să dea Dumneđu, cumetre.

Când i-am spus, că mergem, inima și fața i-se însenină ca și cerul. Scia că-i fac o mare cinste, de ore-ce toți sătenii sciu că nu mă duc, de cât la cei cinstiți, harnici și buni gospodari.

După ce stăturăm la masă, plecarăm împreună. Afară era ger tare, cerul senin, ér pe el luna părea așa de veselă și de luminosă ca și fața lui cumetru Dumitrache. Ajunși la pörtă, ne primiră întâi căni, care dând de veste celor din casă prin lătratul lor, eși afară cumetru Săndița cu o luminare aprinsă în mână și după densa Mitică (Dumitru) c'un bêt mai lung ca el, să dea căni la o parte. Mitică era gătit în haine de sêrbătore, pomăduit și

vesel de nu mai avea cum. Ne-o sărutat mâna, adică mie și nevetei, și noi i-am dis:

— „Să trăsesc la mulți ani Mitică!“

Era lumină în amândoué odaile. Când am intrat în casă, — pe paturi și pe scaune nu mai aveai loc de rude și de prieten. Lăutarii cântau în tindă și în amândoué odaile jucau; într'una gospodarii, ér în alta flăcăii și fetele.

Mai într'un târziu se puse mesele. Măncare și beutură berechet, se mănâncă cât pôte pântecule. Ce mai sârmales!... Ce mai friptură de muschi de porc!... Ce mai învêrtită!... (plăcintă în foi). Ce mai plăcintele, numite „póle în brâu“, ș'apoi scoverđi (aluat copt în untură), doué tablale de cele mari.

Întăi eu, și după mine ceilalți ridicarăm câte un pahar de vin, hiritizând întâi pe părinți, că o ajuns cu sănătate să vadă pe Mitică flăcău; apoi în sănătatea lui Mitică.

După mai multe pahare de vin cheful deveni mai mare. Stringându-se mesele, s'o început ér jocul. Cumetru Dumitrache cam prinsese stuchit la furcă; juca și el

unei inv. rom. Sălăgeni, Vasiliu Oltean în Periceiu (Pereesen) p. u. Szilagy-Somlyó.

— La această adunare invităm cu onoare și corporațiunile învățătoresci gr. cat. române, precum și pe singuraticii membrii, cari dorasc a participa la adunare, numai să-și împărtășească numele. — Pot fi reprezentate și a-și trimite câte un delegat și reuniunile filiale tractuale. — Reuniunea noastră va fi reprezentată prin 6 delegați.

Programa și locul ședințelor se va face cunoscut mai târziu, când tot-odată vom trimite și un proiect de statute deja desbătut în comitetul central al reuniunii inv. rom. Sălăgeni, ca cei interesați până la adunare să studieze acele statute și în cas de lipsă a-și face observațiunile necesare.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii învățătorilor români Sălăgeni” ținută în Șimleu la 26 Febr 1904.

Ioan Hendea,
prim-secretar

Vasiliu Oltean,
v.-pres.

„Fă bine și 'l aruncă în mare“ ...

Te străduiești pentru copii
Ca să le dai învățătură,
Sau, cum se dice: „Mură 'n gură“,
Dér munca ta e în pustii,
Căci mulți din ei umbliă hoinari,
De munca ta puțin le pasă,
Ș'adesea orî fug și de-acasă,
Ș'ajung netrebnici când sunt mari...

O faptă bună ca să faci
Te pui, cum dicem, „luntre-punte“,
Te umilești la cei de frunte
Și înjosiri înghiți și tacii...
Dér de la cel ce-ai ajutat
Să-l vești la locul său odată,
Uitarea țî-e a lui răsplată,
C'asa în lume este dat!...

Te faci agent electoral
Pentr'un prieten ore-care
Și lupti cu mare infocare
Ca deputat să-l scoți la mal...
Dér, când se vede deputat
În bogății și fericire,
O spun acesta cu mâhnire,
Nici nu te scie, te-a uitat!...

Și multe d'astea... Dér eu dic
Ca să le trecem sub tăcere,
Că ea-i ca fagurul de mîere
Și nu pătesci cu ea nimic...
Și se urmăam mereu-mereu
Preceptul sfânt ș'atât de mare:
„Fă bine și-l aruncă 'n Mare“,
Căci scie de-asta Dumnezeu...

Marion.

Din miseriile noastre.

Pățaniile din trecut ne învăță, că din nenumeratele necazuri, cari au dat și dau peste noi, cele mai multe noi le punem la cale și noi ni-le facem. Ce bine ar fi, decât toți am sta umăr la umăr și ne-am da mâna frățesce în toate afacerile noastre, atunci ar merge trebile noastre bine și cu toți ne-am încălzi și ne-am întări în razele sôrelui binefăcător.

În loc să facem înșe acésta, la noi aproape pretutindeni, începând din cea mai mică comună până în cel mai mare oraș, domnesce ura și neunirea și — nu trebuie să ne mirăm — decât aproape dîlnic cetim prin foile noastre despre lucruri urite și neînțelegeri când într'o comună, când în alta.

Cum să și înaintăm, decât din comunele noastre românesci auzim, că poporeni sunt împărțiți în partide, că unii țin cu popa, alții cu învățătorii și alți fruntași, și se luptă unii contra altora, ca și când ar avé să împartă cine scie ce bunătați.

Décă vom căuta în aceste certe și lupte pe cei vinovați, vom afla, că într'o comună e preotul de vină, în alta învățătorii sêu vr'un alt fruntaș, în cele mai multe casuri însă atât preotul, cât și învățătorul împreună cu parochienii împărțiți în două sêu mai multe tabere. Urmarea acestor stări sunt dușmănia și ura necontenită între parochieni, sunt arătări și alergări pe la protopop și Consistoriu și în loc ca lupta să înceteze, ea se pòrtă mai departe cu și mai mare înverșunare.

Pentru ca să aduc o pildă în privința acésta, voiî aminti ceva despre comuna săsescă românescă H... din comitatul Brașovului, o comună, în care se află cam 500 suflete românesci gr. or. În comuna acésta a fost ales cam acum 3 ani un preot tîner, care ajungînd în noua sa parochie, doria să se pună în fruntea tuturor mișcărilor, îndreptate spre binele și înflorirea parochiei sale... De atunci au trecut abia 3, ani și ce vedem astăzi în comună? Ura, neunire și fapte urite. Tînerul preot s'a trezit într'o bună diminătă cu scrisori anonime murdare aruncate în curtea parochială; nu mult după acésta a fost terfelit într'un diar umoristic românesc, fiind atacat în mod mârșav chiar și cumnatele sale, ér la urmă s'a trezit cu o arătare făcută la ministru de 2 parochieni contra congruei sale, încât aqi mâne va perde și cele vre-o 200 corone anuale, cari îi competeau ca întregire... și încă multe alte atacuri urite, pe cari nu le mai amintesc.

Și pentru ce toate aceste? Pentru-că un parochian din comună, care are ceva mai multă carte—decât semenii sêi—și care a ajuns să fie agentul unei bănci voia să fie el popa satului și nu cel chemat și pus în fruntea bisericii.

Urmările acestor desbinări sunt din cele mai triste, demoralizarea cuprinde tot mai mult teren între Români acestei comune, ómenii de bine sunt disgustați de aceste apucături nedemne și dăunătoare intereselor poporului, ér conlocuitorii sași își rid în pumni...

Étă o pildă tristă, care întărește vorba din sf. Scriptură: „Peirea ta din tine Israile“.

V. B.

De la curtea cu jurați.

(Procesul ucigașilor lui Tomoșoiu.)

Brașov, 17 Martie 1904.

Procesul înfiorătorului omor, ce l'au sêvêșit Martin Góbbel și Ioan Stolz din Códlea asupra lui Nicolae Tomoșoiu din Stupinele Brașovului, n'a durat așa mult, cum se credea. S'a început Joi, în 10 Martie și a doua di, adecă Vineri, în 11 Martie la órele 3 după amiazi s'a sfêșit prin osândirea celor doi acușați la *arest corecțional (fegyház) pe viață*.

Sala curții cu jurați în tot timpul procesului era plină de public, care urmăria cu un viu interes ceea ce le spuneau acușaii, și de multe ori trecea ca un fior printre ascultători, când cei doi ucigași spuneau amênuntele planului lor diavolesc.

Nimic, nimic nu a ieșit la ivélă, din care să se fi aflat, că ucigașii ar fi putut avé vr'o ură, sêu rêsbnare ori gelosie din cauza vre-unei femei sêu așa ceva. Din contră Góbbel, care pentru purtările sale necorecte a fost așa dîcînd isgonit din Códlea, unde fusese în serviciul poliției, ar fi trebuit să aibă recunoștința față cu Tomoșoiu, care l'a primit în casa sa, cu femeie și copii, i-a dat caii și carul sêu, să transporte lemne și să-l lucreze moșia și din câștig să fie jumătate al lui Góbbel și jumătate a stăpînului. Ce-a făcut însă Góbbel? De la Conradt din Rêsnov a încassat suma de 160 corone, din care a reținut pentru sine și partea ce i-se cuvetnia lui Tomoșoiu. Va să dîcă și-a înșelastăpînul chiar de la început.

Planul uciderii au început să-l plămădescă cei doi ucigași încă din vară. Góbbel a vrut întâiu să mituésca pe Jakab Márton, vizitiul lui Stolz, ca să omórá pe Tomoșoiu. Acesta însă, după cum s'a vèdut și la curtea cu jurați, unde Jakab a fost ascultat ca martor, n'a vrut să priméscă propunerea lui Góbbel.

După aceea s'au dus améndoi ucigașii în pădure și au săpat rădăcină de mărăgună pe care Góbbel i-a dat'o în trei rënduri lui Tomoșoiu să-o bea în ceai, dér afară de nisce améțeli și dureri de stomac nu i-au făcut.

Mai apoi Góbbel l'a chemat pe stăpînu-sêu în curte, să-i arate ceva, avînd de gând să-l tóce în cap cu un lemn — dér s'a temut că nu-l va nimeri bine.

În sfêșit s'au învoit să-l stranguleze cu funia, ceea-ce au și făcut în sêra de 4 Decemvrie, tîrîndu-l din casă prin curte, aplicându-i lovituri cu calcăiele cismelor și cu un ciomag, ér Góbbel, după cum a mărturisit tovarășul sêu Stolz, a propus să-l lege și de códla calului și să-l tîrască prin curte.

După-ce i-au spart lada și au împărțit între sine haine și bani, a doua di des de diminătă au pus cadavrul în car și l'au dus în hotarul Códlei, unde l'au îngropat așa cum era cu funia de gât, trăgîndu-i întâiu cismele noué, ce le avea în picioare.

Vr'o 4—5 sêptemăni a rêmas omorul nedescoperit, până ce nepotul lui Tomoșoiu, d-l Ilie Savu, comerciant în Brașov, a început să se intereze unde e unchiul sêu, și denunțând cazul poliției, s'au început cercetările. Cele vr'o 40,000 de lei, pe cari spunea d-l Savu, ce le-a adus Tomoșoiu din România, nu s'au găsit nicăiri.

Jurați au dat verdict afirmativ la întrebările, ce li-s'au pus referitor la omor și tâlhărie, așa că tribunalul pe baza acestui verdict, putea să-i condamne pe améndoi la mórte, dér s'a luat în considerare, că améndoi au făcut mărturisiri complete și că mai înainte n'au fost pedepsiți și astfel s'a adus sentința de mai sus, adecă *arest corecțional pe viață*.

Nevasta lui Góbbel, care a fost acușată ca gazdă de hoți, a fost *achitată*.

Astfel s'a sfêșit acest proces, care a provocat mare senzație în Brașov și împrejurime.

Industria și comerciú.

(Conferență ținută la serata literară din 20 Febr. 1904, aranjată în folosul societății meseriașilor români din Blășiú, — de prof. Gavrilă Precup.)

Onorat public!

S'a pus la cale pe astă-seră ținerea unei serate literare, în folosul societății meseriașilor din Blășiú. — Eu am primit angajamentul să ceteșc ceva. O fac cu plăcere, dér și cu óre-care sfîelă. Nu sciu, decât vè intereséză subiectul, cu care voesc să vè întrefin. El ceva rar la noi, îl cunóșcem numai de la distanță. Eu însă îl cred destul de actual, mai ales dat fiind scopul pentru care v'ați întrunit în așa frumos număr. Ce are să fi mai potrivit la o serată dată în folosul meseriașilor, decât nu a vorbi despre industrie și comerciú. Subiectul acesta îl consider actual pentru tótă obștea noastră românescă, care în ale comerciului și industriei s'a lăsat a fi întrecută aproape de tóte némurile.

Ei bine! Industria și comerciul va fi subiectul, pe care cu cunoscuta d-vóstré bunăvoință voiú cerca în cadre modeste să vi-l desfășor.

Premiți și vè rog să fiți indulgenți și cu măsură dréptă în aprecierea espunerilor mele. Nu sunt specialist în materia ce tractez. Voiú fi condus mai mult de considerațiuni generale, scóse din experiența altora.

Creștini bunî fiind, bun lucru facem, decât în tóte cercetările noastre re-foim cartea sfântă, biblia; ea e graiul lui Dumnezeu. — Cupriusul acestei sfințe cărți ne spune, că omul, coróna creaturilor, a fost aședat în

ca și cei tineri, plioscăia din degete și uitându-se cu drag la Mitică cum juca, striga tare:

— Sus picioarele Mitică!... tot așa Mitică!... bate-o la pământ Mitică!... Ia séma la tatu-téu Mitică!... hi!... hi... haide mă! acu băeți!...

Par'că era de 20 de ani, așa sárea și juca ométru Dumitrache. Mitică asudase și el; curgeau șirlóie sudorile de pe frunte, trăgîndu-i la joc. Ciobotele îl cam dedeau de smintelă, fiind-că dracul de ciobotar i-le greșise cam mari.

Cumétra Sândița îl prăpádea din ochi, nu alta ceva.

Intr'un târziu, noi am plecat acasă, lasându-i pe dênșii să petróac până în diuă. Când am ajuns pe „podul verde“ toți flăoăii din sat, cari nu fusese invitați la ométru Dumitrache și pentru care nici ei nu se supărase, de óre ce sciau că n'au loc toți, cântau de-ți luau auzul, cântecul:

Aséră-ți luaiú cercei
Aqi nu te vèquiu cu ei!
Cine țî-o lua cercei
Fa Marișo, fa,
Sé se spânzure cu ei
Fa Marișo, fa!

Aséră-ți luaiú inel
Aqi nu te vèquiu cu ei!
Cine țî-o lua inel
Fa Marișo, fa,
Sé se 'ncovrige ca el
Fa Marișo, fa!...

Aséră-ți luaiú basma
Aqi nu te vèquiu cu ea!
Cine țî-o lua basma
Fa Marișo, fa,
Sé se usuce ca ea,
Fa Marișo, fa!...

După-ce ne-am mai depártat, am auzit altul:

— Cine bate nóptea la feréstra mea?...
— Eu sunt Marișico, nu te speria!...
— Scól de aprinde lampa, să vèd fața ta:
Fața ta cea roză, plină de amor.
— Nu pot băețele, gustul să țî-l fac
Că-i tátuța 'n casă și'i cam supérat.
— Mè duc Marișico, mè duc să mè inec,
— Drumul têu drăguță, unde-i locul sec,
Căci eu sunt o roză și tu ești un crin.
Améndoi, iubite, vréu să ne iubim.

Banca, Februarie 1904.

Gr. N. Coatu,
învățător.

Naneș și Janeș.

— Baladă din popor. —

Colo jos la Șoroștin
Mi-se 'ntélnia om creștin,
Om creștin
Cu om păgân.
— „Da cin' era creștinu?“
— „Da Ianeșu
Voinicu“.
— „Și cin' era păgánu?“
— „Naneșu nimernicu,
Care pe soru-sa iubea,
Cari pe soru-sa îndrăgea“.
Ianeșu mi-l ocărea,
Că dice sora 'și iubesce
Și cu ea 'n peocat trăesce.
Ianeșu mi-l pismuia
Și din graiú că îi grăia:
„Mèi Naneșu
Voinice,
Hai cu mine în rémaș
Că, care nu s'a 'mbăta
Sé trăesca cu sora“.

Naneșu îi rêspondea:
„Mèi Ianeșu fétul meu,

Io pe tin' te-oi asculta
Décă tu mi-i fágadi
Că mai mult nu mi-i trái
Cu soru-ta în iubire
Cu soruta 'n drăgostire,
Făr pe alta fi lua
Și-l lása pe soru-ta,
Drăguță creștinilor
Drăguță voinicilor“.

Ianeșu îi rêspondea:
„Mè prietine fétul meu,
Io pe sora n'oiú iubi
Când petri-le-or înflori,
Și pe sora n'oiú lása
Când petri-le-or crepa
Și munții s'or despica“.
— „Vai Ianeșe de-i așa
Picau-ai în noué bóle
Ș-aí boli
Și n'ai muri,
Că têu scii peccáti.
Că iubesci pe soruta
Pe soruta
Fecióra!“

Cul. de Theodor A. Bogdan,
înv. în Bistrița.

paradis, unde munca și mărta erau concepte necunoscute. Tot ceea, sfântă carte ne spune, că străbunii noștri călând dumnezeiescile porunci au fost scoși din raiul pământesc. Încă din copilărie ni s'a imprimat în minte judecata înfiorătoare: „Intru sudorea feței tale îți vei câștiga pâinea“. Etă începutul lipsei. — Omul rămâne stăpân peste pământ și natură, dăr e condamnat să lucreze, e silit să-și mulțumească lipsele cu sudorea feței

Istoria dezvoltării omenirii ne arată deosebite gradațiuni. Ne-am desfăcut treptat. Poporele primitive se nisuesc să stăpânească natura. — Cei ce se ocupau cu vânatul își câștigau nutrețul și îmbrăcămintea din vânat. Locuința lor erau peșterile, mai târziu își fac colibi din pământ, trestii sau palmi. Cam astfel este nutrețul, îmbrăcămintea și locuința și la poporele, cari se ocupă cu păstoritul. A ci deja întâlnim o mai mare grijă locuința acestora este legată de un anumit loc, și e făcută pe timp mai îndelungat. In urmă vine omul plugar, dânsul e legat de glie. In astfel de împrejurări cercă să-și clădească lăcaș statornic și comod. Ca să fie traic, il face din lemn și piatră. Cu încetul se îngrijește de împodobirea casei. își chichește portul și începe să fie alegător în mănăstiri. In felul acesta ajunge să nu și potă singur mulțumi trebuințele. Aceste trebuințe provocă împărțirea muncii și cu dânsa iese la ivelă *meseria, industria*. Acum cercă să-și procure anumite trebuințe (lucruri) din regiuni depărtate. Etă *comerțul*, seu negoțul.

Natura cu mână largă ne pune la dispozițiune produsele brute, cari sub mână măiestră a omului, i-au deosebite forme și astfel intră în circulație. — Nu toate bogățiile și produsele, ce ni-le ofere natura, se pot întrebuința de om în forma care le găsește. Etă, ce l'a îndemnat să le preluere, să le schimbe astfel, în cât să potă fi accesibile. Măiestria seu industria este, care le dă forma. Ea face din diferitele materii brute uneltele și deosebitele lucruri, cari se ivesc în economia vieții omului. Comerțul mijlocesc câștigarea seu procurarea lucrurilor, cari nouă nu ne stau la îndemână. Amândouă s'au născut din trebuințele omului. Amândouă merg mână 'n mână. Dezvoltarea lor merge paralel cu dezvoltarea culturală a poporelor.

Pe încetul se înmulțesc măestrii și neguțatorii. Ei formeză așa numita clasă mijlocie între țărani și domni și slujbe. Înmulțindu-se se stabilesc în anumite centre potrivite pentru desfacerea articolelor de industrie și negoț. Aceste centre sunt orașele. In orașe sunt concentrați neguțarii și măiestrii. Ei satisfac lipsele sătenilor. Aici își cheltuesc țăraniul produsele muncii sale. Puterea unei țări sunt orașele, ér inima unui popor este clasa măestrilor și a neguțatorilor. — Prin comerțul și industrie se schimbă avuțiile din toate unghiurile unei țări. Comerțul și industria sunt isvóre nesecate de avuție și deci mijloce mereu crescânde de trai.

Câteva exemple vor lămuri pe deplin aserțiunea noastră. Poporele din apus: Francesii, Englezii și Nemții sunt astăzi poporele cele mai civilizate și mai cu stare. Bogăția acestor țări, este rezultatul comerțului și al industriei. Francia în industrie seu meserii i-a locul prim între toate statele din lume. Mai ales în ce privește executarea artistică a lucrurilor, e de neîntrecut. Orașele sale, cum e Parisul și Lyonul, sunt centrele industriei. Francesii în fie-

care au pun la deosebite bănci 600 milioane franci. așa în cât substrăgându-se numărul lucrătorilor și al marilor proprietari, cari fac 10 milioane, putem susține, că tot al 3 lea frances e capitalist. Mai bine de jumătate din averea acesta este venită de la stăpân pe diferite mărfuri de industrie și negoț, cari în alte țări nu se confecționează.

In fabrici Anglia este cea dintâi în totă lumea. Abia este cât Ungaria de mare, dăr are posesiuni pe toate continentele, cari la olaltă fac de 2-ori cât Europa întrăgă; 320 milioane este numărul supușilor englezi. In Anglia întâlnim industria cea mai grandioasă și comerțul cel mai întins. Ca să vă puteți face închipuire de industria ce o pörta, va fi de ajuns să amintesc, că Anglia are 2500 fabrici de bumbac cu 40 milioane fuse și 350.000 lucrători. Din fabricarea sticlei capetă la an peste 30 milioane cor. — Cine dintre d-v n'a auzit de Londra, capitala Anglierei, minunea orașelor din lume. Numărul locuitorilor acestui oraș este mai mare, ca al Ardelului întrăg, are 600 000 case și 14.000 de strădi. Aici sunt cele mai mari prăvălii și magazine din lume. Circulația și mișcarea aici nu se potă descrie.

Dăr să ne oprim la noi în țară. Cunoștem cu toții orașele săsești: Sibiuul, Brașovul, Sighișoara. Clădirile acestor orașe cu firmele deosebite sunt munca neguțătorilor și măiestrilor Sași. Bunăstarea lor au de a și-o mulțumi industriei și comerțului ce-l pörta.

Etă, domnilor, ce a ridicat vađa poporelor din apas: comerțul și industria. Comerțul și industria in apas sunt considerate ca munca cea mai de cinste. Să vă lămuresc printr'un exemplu: In camera deputaților din Francia găsim între deputați 41 industriași și 22 comercianți. Felix Faure, presidentul republicii franceze a fost mare industriaș de profesie. Müller, industriaș german, ajunge ministru de comerț în Germania.

Anglia are în camera comunelor 131 industriași și 100 comercianți. Numărul acesta considerabil al clasei mijlocie reprezentat în parlamentele celor dintâi țări civilizate, sunt exemple destul de vii de importanța ce o dau poporele culte negoțului și industriei. Așa înțelegem o guvernare înțeleptă, decât în parlament se amestecă și omeni cu vederi practice, cari cunosc nevoile țării. Despre actualul împărat al Germaniei se spune, că și-a luat rolul de un fel de agent comerciant al marelui imperiu german, călătorind anume prin Orient, ca să cante de bușeurii pentru produsele muncii nemțesci.

(Va urma).

Archiepiscopul din Olmütz.

In scaunul arhiepiscopesc din Olmütz (Austria) a fost numit înainte de asta cu vr'o 10 ani și mai bine arhiepiscopul *Dr. Kohn*, de origine jidov, după cum il arată și numele. Mult s'au mirat atunci de această numire, însă se dicea, că Kohn este om învătă și cu frica lui Dumnezeu și apoi chiar decât e de origine jidov, prin botez i s'au spălat toate apucăturile păcătoase, prin cari „se distinge“ neamul din care se trage.

N'a fost însă așa. Kohn, prin șgârzenia sa și îngâmfarea tiranică cu care se purta față cu clerul și credincioșii săi s'a făcut tare urit înaintea tuturor. Uitând, că se află pe un scaun arhieresc, el s'a datat gheșeftărilor, ér la privilegii s'ărbătorești se încunjura cu o pompă și strălucire orbitore, vrând a demonstra—cum dice o foie social creștină din Viena,—biruința jidovismului asupra bisericeii.

De doi ani încöce au început să se manifesteze mari nemulțumiri împotriva lui și un preot a scris într'o foie nise articole violente contra lui Kohn. Cine este autorul? Acesta ar fi vrut Kohn să o descopere și în dorința lui a apelat la un mijloc cu adevărat ne mai pomenit, a ispitit adevă pe un călugăr-duhovnic, cerându-i ca într'o adunare de preoți, să-i arate prin un semn, care este autorul? Căci duhovnicul il sciea din taina mărturisirei.

Numita foie din Viena vorbind despre acest lucru dice: „Când Iuda Iscarioténul a vîndut pe Christos în grădina Gethsemani a dis către poliștii templului: „Pe acela, pe care eu il voi săruta, să-l prindeți!“ — Cine nu-și aduce aminte de cuvintele lui Iuda, când aude de metoda, prin care Kohn a vrut să afle pe autorul? Acesta este o metodă, pe care un creștin nici n'ar pută o iscodi...

Acuma vine scirea din Roma, că arhiepiscopul Kohn, despre ale cărui fapte s'a raportat papei, a fost silit a-și da dimisia.

Acusarea, ce i s'a adus în privința ispitei cu duhovnicul, ce e drept, a fost retrasă „de bună voie“, așa că în privința acesta nu s'a găsit vinovat, dăr totuși i s'a dat a înțelege, că ar fi bine să se retragă, ceea-ce a și făcut spre bucuria cea mai mare a clerului și credincioșilor.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 16 Martie. Incercările Japonesele de a contracta în străinătate un împrumut, au rămas până acum fără rezultat.

Copenhaga, 16 Martie. Marea ducesă Olga, sora cea mai mică a țărului Nicolae, plecă pe câmpul de răsboi și va lua direcția superioară a Crucii roșii ruse.

Vigo, 16 Martie. Vaporul „König Albert“ având pe bord pe împăratul Wilhelm al Germaniei, a sosit aci. Regele Alfonso al Spaniei este așteptat să sosescă la orele 4. El va avé o întâlnire cu împăratul Wilhelm.

Din America.

Cleveland, 19 Februarie 1904.

Onorată Redacțiune. De mult timp noi cu reuniunea noastră Română Carpatină nu am mai dat nimic publicității, așa încât a putut cineva să credă, că a stagnat seu chiar s'a stricat, dăr nu e așa. Reuniunea română Carpatină s'a întemeiat în 2 Novembre 1902, cu scop de a ajutara pe membri în casuri de bolă și morțe, și cu gândul, ca să înființăm o bibliotecă și o foie românească.

Scopul și l'a urmărit ușor și sigur, așa că pe lângă toate pedecile întâmpinate, a dat beneficii la bolnavi până acum suma de 332 dolari și 20 cents. Amintim, că din aceea s'a trimis un bolnav în patrie anume: George Morariu din Petrifalău, care a și murit acasă, și s'a dărut o cruce femeii lui Bucur Manca reșosată în Dec. 1903 pe care e scris următorul epitaf:

La suferință în viață
Voim să ajutăm,
Celor răpiți de morțe
Memoria păstrăm.

„Societatea Română Carpatină“.

In cimiterul acela sunt multe mii de străini îngropați fără nume, și chiar și câțiva Români uitați acolo, și de aceea am pus și câteva cuvinte românești să mai vadă cineva, că există și Români.

Biblioteca nu s'a întemeiat mare, căci am avut de gând să clădim o casă națională a noastră ca local de bibliotecă și petreceri, dăr mergând lucrurile rău acum, se va mai amâna.

Despre foie nu ne-a dat șörtea ca să scötem cu societatea cea dintâi, ci au făcut alții străini. Vădând că cere un domn Otavoiu lămurare de la grupul foiei în nr. 5 al „Gazetei Transilvaniei“ de Dumineca, ne credem și noi datorii ca reuniune în drept a răspunde cum stă lucrul:

Foia dîșă „Tribuna“ din Cleveland, nu e începută de un grup de Români, ci de un Român ca redactor și un jidan ca proprietar. Etă cum: In anul trecut prin vară am auzit că a venit un redactor de la reșosata „Tribuna“ din Sibiu în Scharon (Pensilvania) și după ce a deschis încă cu un öre-care Wank o bancă și agentură de bilete de trecere oceanul, după ce a trăit câte-va săptămâni ca bancher, a venit în Cleveland. Aici nouă nu ne-a fost cunoscut și noi păream cam indignați, că de ce nu a venit la noi așa un om, și am voit ca să ne sfătuim cum am pută face. Dăr în curând a fost arestat și transportat la Scharon și închis cât-va timp, până când au pus alți ömeni bani pentru el și au împăcat pe Românii păgubași cu puțin, și l'au liberat și a venit ér în Cleveland unde fără de a ne întreba că există societate românească, a găsit pe evreul Sam Seeman și i-a dat bani și a început primul număr de geșeft, și încă a batjocuri pe Românii, cei cari șed aici de 10 ani. Apoi aici încă a înșelat Românii și a fost dus la judecătorie și silit să dea banii înapoi.

Apoi foia nu e de loc corăspundătoare cerințelor Românilor muncitori din America, ci numai o încurcătură; apoi cine se sprijinescă asemenea foie făcută de asemenea ömeni? De sigur că numai cei necunoscuți. Apoi se scrie ca redactor Dr. Liviu Prașca. Răspundă-ne cineva, cine a fost coleg cu el în universitate, ca să credem din ce universitate iese așa ömeni? Cum a fost el în prăvălia „Tribunei“ din Sibiu ca vindător?

Noi ca Români organizați în Cleveland și frații din Pittsburg, nu putem nici cum să ne amestecăm cu așa persoane, și tot Românul onest dator este să apere onörea numelui de Român. Celelalte societăți românești din Alliance, Joungstown Canton și Scharon încă ar face bine să ne scrie cum stau și decât se vor îndrepta lucrurile să stăm cu toții, să scötem o altă foie și acesta să o țină cine o cunoșce de bună.

Am așteptat noi că dora va veni vr'un om cu cunoștințe solide și praxă de redacție și cu nume bun, ca să fi început cu societățile o foie dăr n'a venit, și nu era și n'ar fi réu aici în țera libertății unde nu e luptă națională; nu e censură, nici timbre nu trebuie la espedarea foilor. Dăr trebuie să ne mângăiem cu speranța în viitor, și noi vom sprijini tot-deuna ce e bun și drept.

Noutăți multe nu avem, fără lucrările merg réu și fraților din patrie le spunem, ca să nu mai plece încöce până nu va trece alegerea de președinte, care va fi în Octombrie a. c.

Au adus astăzi spre a pune la odichnă eternă aici în Cleveland pe Marcus Alanzo Hanna senatorul statului Ohio. El a fost cel mai isteț dintre conducătorii partidului republican și de el își ținea presed. Roosevelt candidatura pe alegerea viitoare.

Frigul aici a ținut una din Decembrie și din 1871 nu a mai fost iernă ca asta lungă și într'una ger.

Vă rugăm din totă inima a publica această spre orientarea tuturor Românilor și pe răspunderea noastră.

Noi avem cassa fond 154 dolari și membrii activi 29, dăr sperăm că în primăvara ér se vor înmulți.

Rămânem cu totă stima:

Pavel Borzea președinte, Mihai Santeiu notar, Nechifor Barza, Simeon Barzea, Ion Coman cassar.

Părintele I. Fulicea din Șinca-veche ne rögă cu stăruință să dăm loc acestui răspuns la cele ce le-a scris în nr. 27 (1904) al foiei noastre d. învătătorul I. Pop. Dând loc răspunsului declarăm, că în afacerea acesta — după-ce a fost în deajuns discutată și lămurită din ambe părțile — nu vom mai da loc unor declarațiuni ulterioare:

Șinca-veche, 2 Martie 1904

1) Constat din capul locului, că în contra inv. Pop nu am pus la cale nici un proces și în special în procesul de presă ce l'am purtat, nu a figurat nici ca acusat măcar, cu atât mai puțin ca acusat principal, ci ca simplu martor...

2) Decă era vorba să-mi răsbun prin proces contra înv. I. Pop, o făceam acesta

îndată ce s'a dovedit la pertractarea finală, că d-sa a fost informatorul d-lui Albani și auctorul columnilor născocite asupra mea. — Puteam adevărat să cer atunci amânarea pertractării și estinderea acusei și asupra înv. I. Pop. Nu am făcut-o din motivul că eu, preste tot, prin proces nu am căutat răsunare, ci repararea onorei vătămăte.

3) Dovețile din „Intâmpinarea“ mea le-am scos din starea faptică a lucrurilor și din mărturisirile de la pertractare! — Pertractarea de fapt s'a finit cu aducerea și publicarea sentinței. Așa-dără nu lipsesc sentința.

4) Afirmă înv. Pop, că N. Albani, auctorul articolului incriminat a fost achitat din motiv că „s'a constatat adevărată faptele espuse în articol“. Acosta, în cât pentru d. P., nu dovedesc nimic. Din parte-mi am spus în „Intâmpinarea“ primă motivul achitării d-lui Albani, că adevărată corespondența d-sale, înainte de a apăre în „Tribuna“, a fost supusă unei radicale schimbări din partea Redacției, ceea ce s'a dovedit la pertractarea finală.

5) Asupra celor ce le afirmă înv. Pop în pct. 2 al scrisorii sale — despre un pretins conflict cu titorii — nu mai insist. Netemeinicia lor am arătat-o în prima întâmpinare. Ași pute să alătur, ca dovadă, declarația între martori dată de cei 2 titorii, cari au luat pânea de Paști din biserică, în care declarație înșiși recunosc și regretă, că au fost unelte inconscii în mâinile unui om răutacios și pervers.

6) Revenind éráși asupra faptului cu pânea de Paști, constatez: că cel ce primese și ascunde în casa sa un lucru, asupra căruia nu posedă nici umbra vre-unui titlu de drept — acela înainte ómenilor și a legii se socotese de o potrivă cu cei ce instrăinează lucrul; în cazul de față N. Raț a primit și ascuns în casa sa pânea cu forța, răpită din biserică.

Cum s'a petrecut faptul am spus-o în „Intâmpinarea“ mea și o susțin. Este însă un neadevăr, că eu așa fi scuit de la însuși N. Raț, că pânea de Paști se află în casa densusului, ori că a-și fi avut vre-o garanță din partea d-sale, cum-că pânea la timp va fi dusă în biserică.

7) Că nu-mi era de loc pentru vinul Jidovului, o recunosc și înv. Pop în pct. 6 când dize: „la procurarea vinului necesar pentru Paști de la un creștin (sas luteran) chiar și părintele Fulicea își dase învoirea“. Și totuși întreg scandalul s'a întemplat, fiind-că eu a-și fi voit cu orice preț — luând în ajutor chiar forță jandarmărescă, — să pun vinul jidovului în Paști! Contrădicerea în scrisile înv. Pop e evidentă.

8) Același înv. I. Pop umblă și cu sofisme, când scrie, că „primarul de atunci E. Teușan, pe care părintele F. îl acuză pentru recuzarea jendarmilor“ și „vigilul de noapte. Z. Goila sub jurământ au dovedit adevărul înainte curții cu jurăți“. — Și care este adevărul acesta dovedit? Învt. Pop nu-l spune. Îl spun eu: E. Teușan primar al comunei, Z. Goila, vigil de noapte — ambii organe oficioase așa-dără — au fost aici, cari au căutat în comună pe jandarm și i-au adus la locuința lui N. Raț...

9) Faptul că nici cel puțin odată nu am căleat pragul jidovului, nici eu, nici vre-un membru al familiei mele — și nici familia jidovului pragul locuinței mele — învt. I. Pop vré să-l tragă la îndoială — cu toate că la pertractare, acosta s'a dovedit prin unanimitatea martorilor. Că jidovul însuși vine câte odată la locuința mea, nu pot să împedec....

10) Că înv. I. Pop respective socruul său N. Raț pe vremea când notarul E. Pop era suspendat din oficiu 1898, 1899 și 1900 avea boi, o pot dovedi prin atestat oficios de la primăria comunală.

11) Ar fi să mai rectifice câte-va din cele scrise de înv. I. Pop, le las însă în plata Domnului, căci nu merită a le da atențiune și nici nu vréu să obosesc pe cetitorii acestui prețuit diar.

Observ însă, că în procesul meu, însu-mi am fost cel ce am cerut probațiunea ce or afirmate în poezia mea, precum tot eu am cerut, ca sentința să se publice d'n oficiu în „Gazeta“, și tot eu voi că să imi oștig o copie a procesului verbal al întregii pertractări finale — de cumva a-esta va fi cu puțință — spre a o da publicității. Nevinovăția și adevărul nu se tem de lumina zilei.

La celealalte ale înv. I. Pop: „așa o micuină d'n partea unui preot“, „culmea cutezanței și a mai nu știu ce“... răspund: că e culmea abnegațiunii din partea unui om ce se respectă, să stee de vorbă cu indiviți de calibrul învățătorului I. Pop. — Din parte-mi am făcut acosta pentru întâia și ultima órá.

Ioan Fulicea, par. gr. cat.

Dări de sémă.

Nu pentru întâia órá am spus, că n-ice peste puțință să publicăm în totă întinderea lor numeroasele dări de sémă ce ni-se trimit și cari de obicei sunt prea din cale afară lungi, așa încât ele ar ocupa colóne întregi. Din motivul acesta — deși ne costă timp și muncă — urmă sistemul introdus, de a-le da în estrase scurte, constatându-se, cine sunt trimițătorii, pentru care cop s'au contribuit sumele, și cifra acestor sume. Pentru n-rul acesta vom da din rapórtele ce ni s'au trimis următoarele:

In Brad fiindu-se la 6(19) Ianuarie a. c. o petrecere cu dans, al cărei venit curat a fost destinat pentru repararea bisericeii rom. gr. or. din Brad au intrat: de la un domn 10 cor.: de la 3 domni câte 6 cor.; de la patru domni câte 4 cor.; unu 5 cor.; cinci domni câte 3 cor.; de la trei-deci și cinci câte 2 cor.; de la unu un cor. 60 b., de la nouă câte 1 cor. și de la unu 40 bani. Suma intratelor 145 cor. Suma cheltuelilor 61 cor. 98 c. Venit curat 83 cor. 02 bani. Fondul pentru repararea bisericeii este de 143 cor. 89 b., deus la „Crișana“ din Brad. Trimițătorul: Petru Rimbaș, paroch gr. or.

Meseriași din Câmpeni au aranjat la 13 Febr. o petrecere, din venitul căreia s'a dăruit bisericeii române unite din Câmpeni suma d- 33 cor. 74 b ca ajutor pentru două strane. Au contribuit șapte domni câte 2 cor. 82 b., cinci d-ni câte 2 cor. 40 b și unu 2 cor. Trimițătorii: Petru Simu, adm. par., Tudoruj Morariu, curator primar.

Corpul didactic al școlii elem. pop. de băieți și fetițe din Năsăud a aranjat la 6 Febr. o petrecere cu joc pentru copii în scopul ajutorării copiilor săraci de la aceea școlă, cu cărți, requisite de scris, vestimente, material pentru lucrul de mână etc. Venitul total al petrecerei a fost de 247 cor. 20 b. Cheltuelile 102 cor. 76 b. Venitul curat 144 cor. 44 b. Au contribuit peste taxa de intrare la petrecere următorii d-nii: Dr. Emil Filipan 80 cor. 20 b., Ciril Deac 8 cor., Dr. Simion Pop 7 cor. 60 b., Vasile Petri 8 cor., apoi de la mai mulți câte 1—4 cor., și de la alții 20—60 b. Fără a participa la petrecere, au intrat: de la o domnă 6 cor., doi d-ni câte 5 cor., alți doi câte 4 cor., de la trei-spredece câte 2 cor., de la 5 câte 1 cor. Semnat: Corpul didactic al școlii fond. elem. de băieți și fetițe, ca comitet aranjator.

Comitetul parochial gr-or. din Brașovul-vechiu mulțumesc tuturor acelor dómne și domni, cari au contribuit cu sume în bani pentru procurarea d- bănci nouă la școlă elem. susținută de această parochie, anume: d-na Elena Popovici 20 cor., Petru Popovici 20 cor., Mihai Popovici 20 cor., Eugen Meșianu 10 cor., Dr. Hosanu 2 cor., Dr. A. Mureșianu 1 cor., George Bómbán 1 cor., Leonte Pușcaru 1 cor., ingin. Josif Maxim 1 cor., Dr. Roman 1 cor., Dr. Fruma 1 cor., Dr. Pralea 1 cor., Mihail Navrea, prof. 1 cor., Biserica naț. grecéscă 30 cor., Desp. „Asociațiunii“ Brașov. 17 cor. „F. A.“ 10 cor. N. N. 2 cor. În total 139 cor, cari s'au și folosit pentru procurarea d- bănci nouă în cl. II. — Josif Maximilian, paroch și preș.

Tot d-l paroch Maximilian aduce mulțumiri véduvei Maria Uzoni, nasc. Catti, care din incidental trecerei la cele eterne a vrednicului parochian din Brașovul-vechiu Nicolae Uzoni, a dăruit bisericeii sf. Adormiri d- aici, în amin-irea iubitului său soț reposat, un juger catastral pământ arător în valóre de mai multe su'e coróne.

In Târlungeni s'a aranjat a doua di de Crăciun o reprezentație teatrală-declamatorică, al cărei venit curat s'a adaugat la fondul bisericeii române de acolo. Au contribuit d-nii: Manea Tabacu 18 cor., Radu Pasere 5 cor., I. Busioc 2 cor., opt înși câte cor., și unu 40 b. peste taxa de intrare séra la cassă. S'au încasat apoi prin d-nii: A. Peneș 20 lei, ér prin Radu Pasere s'au colectat 100 lei. Venit-ul curat a fost de 125 cor. 90 b., care s'a adaus la fondul amintit. Semnați: Ioan Pușcariu, Alexe Comșa.

Corpul învățătoresc și tinerimea din Feldióra au aranjat a doua di de Crăciun (1903) o reprezentație teatrală cu cântări și declamări, al cărei venit curat a fost destinat pentru cumpărarea d- cărți pe séma copiilor săraci de la școlé. Au intrat cu totul 160 cor. și s'au cheltuit 144 cor. Restul de 16 cor. s'a întrebuințat în scopul arătat. Semnați Ioan Sporea, inv. dir. cassier, Nic. Ilie, inv. controlor.

Anunțuri de căsătorie.

De la 4 Martie până la 10 Martie n. 1904.

1) Mátyás Gergely Sándor r. cat. lucrător, cu Demeter Ana gr. cat. din Brașov. 2) Stefan Feldorianu gr. or. agricultor în Ghimbav, cu Ana Bodeanu gr. or. din Dirste.

Nici Vodă nu póte ce póte dascálul.

Pe la 1838, Vodă Alecu D. Ghica, organisatorul școlélor publice, face inspecție școléi domnesci din Giurgiu.

Era dascál réposatul Scarlat Turnavitu.

După ce inspectează elevii cei mai înaintați, Vodă intră în clasa începătorilor și védând pe un nevoiaș, mai mic ca toți îi dize:

— Băiețele, rogu-te, fă tu pe A.

Băiatul se uită la Vodă, dér necunosându-l cine e, îi răspunde:

— Nu vréu!

Dascálul care ședea fórte rezervat la spatele lui Vodă, îi face semn din sprincene, se încruntează la băiat, băiatul se uită la el, apoi la Vodă, începe a neteđi nisipul, și fórte aședat începe a face pe A.

— Bun! grăescce Vodă ridénd.

— Ia fă acuma pe B.

Băiatul iar nu voescce.

Dér dascálul ér se încruntează, ér face semne din sprincene copiului și acesta înțelegându-i gândul strică pe A. neteđescce nisipul și face pe B.

— Bravo!! strigă plin de bucurie Alecu D. Ghica-Vodă.

Dér Mária Sa înțelegénd toate acestea, se adresă celor, cari îl însoțiau: „Vedeți, ómeni buni, nu póte un Vodă, ce póte să facă un dascál! Pe școlii și ér pe școlii!... (Alb.)

Marin M. Țiculescu.

MULTE ȘI DE TOȚE.

Diua onomastică a lui Adam.

La multe întrebări misterioase, ómenii au aflat răspuns. Multor secrete, sciința le-a aflat cheia cu care au fost descoperite. Ceva de necređut, interesant, dér cu toate acestea adevărat e. că s'a aflat diua, în care raiul a fost călcat prima dată de picior de om. S'a aflat diua onomastică a lui Adam, prin urmare a întregului neam omenesc.

Vice-cancelarul universității din Cambridge, Sir John Lighthoot, de 15 ani s'a ocupat cu descoperirea memorabilei dije. Prin marț silințe, scrutări, cercetări și combinațiuni îndelungate și minuțioase, a ajuns la un rezultat pe care cu totă siguranța îl dá ca adevărat. După el, Adam s'a creat la anul 4004 înainte de Christos, 13 Oct. 9 óre înainte de amezdi. Lumea întregă era de 5 zile.

Mai rămâne, ca Englesul nostru să calculeze diua în care a adormit Dumneđu pe Adam, de i-a luat cósta din care a creat pe Eva.

Cas éstraordinar.

Un ostaș, care servia în India, nu de mult s'a îmbolnăvit greu. A fost dus în spital. Nimeni nu credea, că va mai trăi. Cu toate acestea a scăpat.

La eșirea sa din spital, a observat, că fața și mâinile i-s'au înegrit, mai târziu a observat, că întreg trupul este mai negru, ca al ori cărui indigen. Chiar și colórea ochilor i-s'a schimbat. Din negrii cum au fost, au devenit albaștri... Ce se fie?.. Urmările bólei, séu efectul medicinelor sunt cauza schimbării?...
Gigantismul este o bóla. Ei nu produc copii de aceeași talie ca ei, și în general au o dezvoltare intelectuală fórte înapoiată.

Urișul uriașilor.

El se numescce Eduard Beaupe. El e un canadian de origine francesă. Éttă câteva amăunute asupra acestui monstru. Greutatea 290 kgr., talia 2 m. 50, lungimea mânilor 40 centimetri, lungimea picidórelor 48 centimetri, lărgimea 24 centimetri, grosimea taliei 1 m. 80 cm.

Gigantismul este o bóla. Ei nu produc copii de aceeași talie ca ei, și în general au o dezvoltare intelectuală fórte înapoiată.

Micado om de jertfe.

O telegramă din Tokio a anunțat că Micado (impératul Japoniei) pentru a dovedi ce parte ia la restricția care a lovit poporul séu, a decis să mănânce numai de 3-ori pe di câte două feluri, cât timp va ține răboiul.

În urma unei lupte cu perderi marț masa lui Micado ar fi cam cea următoare: Diminéța, ciocoladă, pâne negră. Prânđu pui negri cu ridichi negre, vénat negru și curcau negru. Cina: ceai negru, scrumbii rusesei și mezeleri japoneze.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor responsabil Traian H. Pop.

Edict de licitațiune.

În 27 Martie n. a. c. la óra 1½ p. m. se va da în întreprindere, edificarea școléi gr. cat. din M.-Căptălan, p. u. M.-Uióra, gara Sz.-Kocsárd, pe calea licitațiunii minuende, care se va ține la casa parochială din loc.

Planul, preliminarul și condițiunile de licitațiune se pot vedé cu acea ocaziune și și până atunci la cancelaria oficiului parochial subscris.

Oficiul parochial gr. cat. din M. Captalan.

M.-Captalan, la 15 Mart. 1904.

În numele sen. scolastic
Milton Busdugan,
paroch și direct. școl.

Corabiile „KAISER“:

Kaiser Wilhelm II, 215 metri lungime	Kaiser Wilhelm der Grosse } 198 metri lung.
Kronprinz Wilh 202 " "	Kaiserin Maria Terezia 166 mtr. lung.

Cu corăbille de sus în 6—7 zile sosesc din Bremen la New-York.

Plecarea Marța.

Corabiile Kaiser pleacă numai din Bremen. Cine voescce se călătoréscce cu Corabiile „KAISER“, póte călători sigur, fără nici o pedecă, căci nimeni n'are dreptul a l opri.

Încă acasă să se hotărască fie-cine, că ce direcțiune a lua și de la aceea hotărîre să nu se lase abătut de nimeni. Fie-care are voe liberă se călătoréscce încătrău îi place. Însé despre loc pe corabie trebuie să se îngrijéscce de mai nainte, și pentru asigurarea locului să se trimită la adresa mea 20 caróne arvună.

MISSLER F. BREMEN Bahnhofstrasse 30.

casă de bancă, și anteprișă de comunicațiune.

